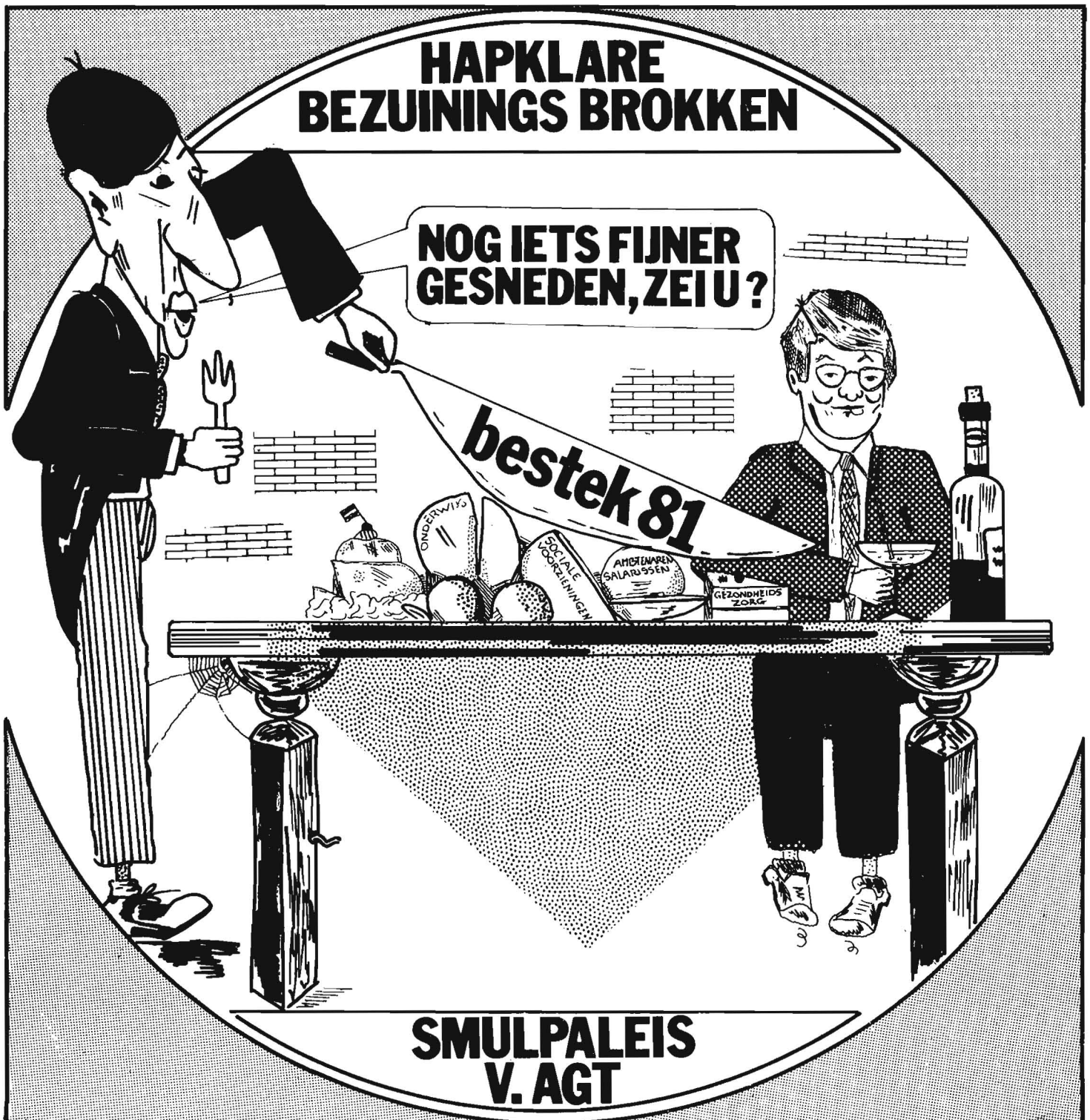

ROSTA

SEPT/OKT

1978

NR.64

ROSTRA

blad van de
economische
fakulteit

jaargang '77-'78

redactie

Kees de Boer
Noor de Bruin
Tjalling Haisma

Herman van Oorschot
Auke Uilkema
Piet de Vrije
Ingrid Westerman

adres

Jodenbreestraat 23
kamer 1339
tel. 525.2497
Amsterdam
kopij zenden naar:
Fakulteitsburo
kamer 2141
Adreswijzigingen:
Studentenadministratie
Jodenbreestr. 23

voorpagina

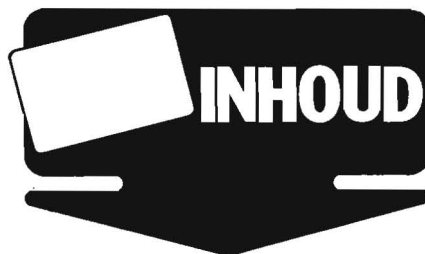
Betteke de Gruyter
Herman Schaap

drukkerij

Kaal
Nieuwe Herengracht 61

Ziehier de eerste Rostra na de vakantie. Alle eerste-jaars hierbij van harte welkom op deze fakulteit. Hierbij kun je kennis maken met Rostra, ons fakulteitsblad. Rostra wordt gemaakt door een aantal studenten en één docent. Het is de bedoeling dat het blad 8X per jaat uitkomt. De vakantie stond voor een deel van de redactie in het teken van de studiereis naar IJsland waaraan ook een artikel gewijd is. Verder wordt weer een scala van onderwerpen belicht, niet alleen door de redactie maar ook door de staf. De Heer Aravena zorgde voor een uitgebreid artikel waar de ontwikkeling van de Chileense economie aan de orde komt. De Heer Zimmerman danken wij voor een inetrview dat wij hem afnamen omdat hij de fakulteit gaat verlaten. Uit Tilburg ontvingen wij informatie over de ruzies omtrent de benoeming van een gewoon hoogleraar in de Politieke Economie en Maatschappelijke Orde en de rol die van den Doel daarbij speelde. Voorts een overzichtsartikel over Bestek '81 en de kritiek hierop. Mocht de regering niet vallen tijdens de discussie in de kamer over de miljoenennota, dan zal ze begin 'okt. Bestek '81 moeten verdedigen. Beste nieuwkomers, als jullie een bijdrage willen leveren aan de Rostra, laat niets je weerhouden en meld je bij de redactie. Voor het november nummer moet dit vóór 15 oktober gebeuren en anders voor 23 november voor het december/ januari nummer. Tot slot hopen we dat iedereen een resultaatvol-studiejaar tegemoet gaat.

Pag. 3	Lesbrief-werkeloosheid
Pag. 4	Studiereis- IJsland
Pag. 6	Chili- vijf jaar later
Pag. 9	Bestek '81
Pag. 13	Vrouwenstudies '78
Pag. 14	Een interview met Professor Zimmerman
Pag. 16	Manipulaties rond de Politieke Economie in Tilburg
Pag. 18	Het 10-jarig jubileum van de AGE
Pag. 19	Rond uit de raad'Ben Sanders
Pag. 20	Herprogramming, drs. H. Oostendorp

Vlak voor het ter perse gaan van deze aflevering van Rostra vernamen wij dat de heer Noortman maandag 19 juni 1978 om 16.00 uur benoemd zal worden tot Buitengewoon Hoogleraar in de Verkeers en Vervoerseconomie. De heer Noortman zal zijn hoogleraarsambt openlijk aanvaarden door het uitspreken van een rede in de Aula der Universiteit. De redactie van Rostra spreekt hierbij zijn gelukwensen uit en dank de heer Noortman voor de door hem bewezen diensten aan Rostra.

LESBRIEF

WERKLOOSHEID

Voor de derde achtereenvolgende keer aandacht voor het economie-onderwijs op de middelbare school. Omdat een nog steeds groeiend percentage economie-studenten in dit onderwijs terecht komt lijkt het de redactie van toenemend belang aandacht te schenken aan de recentste ontwikkelingen in dit opzicht.

De pogingen van het LWEO (Landelijke Werkgroep Economie Onderwijs) om dit onderwijs te verbeteren behoren tot deze recentste ontwikkelingen vandaar dat er wederom aandacht wordt besteed aan een activiteit van het LWEO: de Lesbrief.

In Posttra 61 is voor de eerste maal gewag gemaakt van dit initiatief waarin een aankondiging van een nieuwe Lesbrief, Welnu. Een bespreking van dit fraaie werkstuk volgt nu.

De laatst uitgekomen Lesbrief is een verbeterde uitgave van een al eerder uitgekomen Lesbrief. Deze Lesbrief gaat over de problematiek rond werkloosheid. Niet als koel economisch frictieverschijnsel maar geplaatst in een maatschappelijk kader, waardoor er ook aandacht wordt besteed aan de sociale problematiek die er mee samenhangt.

Deze Lesbrief wordt nu op 40 scholen in Nederland gebruikt en lijkt naar de reacties die het LWEO ontvangt goed te bevallen. Het ligt in de bedoeling ook Lesbrieven te maken met andere onderwerpen. Hoe zo'n Lesbrief werkt wordt hopelijk duidelijk aan de hand van navolgend artikel.

De hieronder besproken Lesbrief is het resultaat van pogingen om goed en actueel onderwijs aan de leerlingen op de middelbare school aan te bieden. De eerste pogingen in die richting vingen drie jaar geleden aan wat resulteerde in een stencil over werkloosheid. De leerboeken die gebruikt werden waren naar de mening van een aantal kritische leraren onvoldoende op dit punt. Na een jaar met dit stencil gewerkt te hebben en het onderwerp te hebben uitgediept kwam uiteindelijk de eerste Lesbrief tot stand. Hierna is een meer definitieve versie tot stand gekomen met een handleiding voor de gebruikende docent ter verbetering van de didactiek. De Lesbrieven zijn zo ingericht dat er een vier of vijf tal weken achter elkaar aan gewerkt kan worden in de uren die voor het vak economie beschikbaar zijn. Het onderwerp - hier werkloosheid - wordt in die tijd geïntroduceerd, opgebouwd van een theoretische achtergrond voorzien en getoetst. Eventueel kan daarna een werkstuk gemaakt worden door groepjes leerlingen.

niveaus

In de lesbrieven kunnen een aantal niveaus worden onderscheiden. Naar het inzicht van de betrokken docent kunnen een aantal hiervan aan de orde komen. Het betreffen: -de leef- en ervaringswereld (ervaring met werkloosheid)
-het grondniveau (leren hanteren van begrippen)
-het beschrijvende niveau (samenhang tussen werkloosheid, beroepsbevolking o.a. oorzaak en gevolg).
-theoretische niveau (werkloosheid als verstoring van een evenwicht en plaatsing binnen een modelmatig kader).
Het is met het bezig zijn met een onderwerp als werkloosheid natuurlijk heel zinvol om daar ook meteen onderwerpen bij te pakken als lonen en inkomens, de begroting, economische orde en economische politiek en prijsbeleid.
De voordelen van een dergelijke thematische aanpak van het economisch onderwijs zijn duidelijk:

-er wordt de aandacht gevestigd op het probleem van de werkloosheid en de gevolgen daarvoor voor de werker: dit is dus duidelijk meer dan alleen het constateren van een verandering in een kengetal wat uit een bepaalde abstracte rekensom komt zoals bij de zuiver theoretisch-wiskundig-modelmatige aanpak behoort: werkloosheid wordt ook als maatschappelijk verschijnsel bekeken.

-er wordt een beroep gedaan op de zelfwerkzaamheid van zowel de docent als de leerling om te ordenen en te analyseren.
-er wordt inzicht gegeven in samenhangen van veel voorkomende begrippen zodat er ook wel degelijk voorbereid wordt op het examen als er met een dergelijk lesprogramma gewerkt wordt.
-zowel cognitieve (kennis, inzicht) als wel affectieve (belangstelling, stellingname, bewustwording) kwaliteiten worden ontwikkeld.

Om de manier van werken met een lesbrieven nader te illustreren volgen hierna enkele voorbeelden uit de besproken Lesbrief: Een aantal onderwerpen dat hier aan de orde komt zijn:

-regionale werkloosheid -jeugdwerkloosheid -vrouwenwerkloosheid -diepteinvesteringen als oorzaak van werkloosheid -oorzaken van werkloosheid in de staal, de textiel en de scheepsbouw -Philips en de reio Limburg.
Ben je eventueel van plan leraar te worden en voel je wat voor de aanpak van het LWEO dan kun je verdere informatie inwinnen bij het landelijk contactadres van het LWEO:

LWEO secretariaat, Olympiaplein 13, Amsterdam 020-712638. T.H.

1977	
beroepsbevolking	5.054.000
w.v. naar leeftijd:	
jonger dan 25 jaar	22,1%
25 - 49 jaar	59,0%
50 jaar en ouder	18,9%
w.v. naar geslacht:	
mannen	71,6%
vrouwen	28,4%
afhankelijke beroepsbevolking	4.466.000
w.v. met arbeidsduur	
25 uur en meer p.w.	87,7%
minder dan 25 uur p.w.	12,3%

Doelstelling van het LWEO is het economie-onderwijs zo te veranderen, dat de leerling door middel van dit onderwijs zicht krijgt op de samenleving en in staat wordt gesteld een eigen bijdrage te leveren aan de opbouw van een rechtvaardige samenleving. Dit houdt in het opdoen van maatschappelijk relevante informatie en van praktische sociale vaardigheden, zodat de leerling instaat is de voor hem van belang zijnde sociaal-economische verschijnselen te ordenen en inzicht te verkrijgen in de achterliggende productie en verdelingsstructuur, en de leerling met dit onderwijs een door hem gewenste vervolgopleiding moet kunnen kiezen.
Om dit te bereiken moet het onderwijs uitgaan van de ervaringswereld van de leerling. Het onderwijs moet ook zo zijn dat genoemde doelstellingen verwezenlijkt kunnen worden. Het LWEO wil hieraan werken en een nieuw leerplan opstellen naast het in ontwikkeling zijnde officiële leerplan van de regering. Het LWEO wil op de middelbare school Verder wil het LWEO leerexperimenten uitvoeren lesbrieven schrijven, materiaal uitwisselen, en alternatieven aandragen voor een leerplanontwikkeling.

STUDIEREIS YSLAND

Van 18 juni tot 2 juli hebben 28 studenten en 4 (3) docenten van onze faculteit een studiereis naar Ysland en New York gemaakt.

Onder hen, als altijd aanwezig als het onze dierbare faculteit betreft, 'W Rostraredacteurs

0 orspronkelijk doel van deze reis was het bestuderen van verschillende facetten van de Yslandse economie in het licht van de aldaar woekerende hyperinflatie: zo'n 30% hebben wij ons aldaar laten vertellen. In hoeverre wij in een en ander zijn geslaagd laten wij ter beoordeling van de lezer.

Om het deze lezer (U kent hem), gemakkelijker te maken een en ander door te lezen hebben wij ons relaas opgesplitst in twee gedeelten.

Het eerste stuk zal handelen over de puur studietechnische aspecten van de reis. Het tweede gedeelte zal aandacht besteden aan de niet zo geplande meer informele kanten die altijd aan zo'n reis verbonden blijken te zitten.

Omdat het de gewoonte is dat belangwekkende gebeurtenissen die zich aan onze faculteit voordoen altijd in ons blad te beschrijven ten gerieve van onze lezers, hebben wij ook nu gedacht goed te doen door een verslag op te nemen van de laatste studiereis naar Ysland. Omdat over enige tijd een formeel eindverslag geproduceerd zal worden van deze reis zullen alle technische en tactische gegevens omtrent de Yse economie hier niet al te breed uitgemeten worden.

Het studiegedeelte van deze studiereis was vooral gesitueerd in 's lands hoofdstad Reykjavik.

Wat daar op het programma stond leek aanvankelijk vooral te getuigen van een degelijke aanpak van de gehele reis. Zo stonden op het programma: bezoeken aan de Centrale Bank, de energievoorziening van Reykjavik, de economische faculteit, de aluminiumfabriek van Ysland, de vakbeweging, het ministerie van economische zaken en last but not least een bezoek aan de President van Ysland, waarbij het aardig is te bedenken dat het hier om de vertegenwoordiger gaat van het formaat die ook aan de burgemeester van Utrecht toegeschreven kan worden. Om een en ander in een juist licht te plaatsen houde de lezer vooral in het oog dat het officiële doel van de reis was uit te zoeken o o aan de weet te komen waarom de Yse economie zo functioneert als die functioneert. Nader toegespitst: Ysland heeft te maken met een behoorlijke inflatie (hyperinflatie of ook gierende inflatie), hierbij komt dat het land toch behoorlijk welvaarend is. Ook heeft het land een enorme staatsschuld. Verder is de economie vrij kwetsbaar omdat het land alleen beschikt over rijke visgronden en onmetelijke hoeveelheden energie. Met deze energie worden de huizen in Reykjavik verwarmd en wordt een aluminiumfabriek gestookt die voor maar liefst 17% van het Nationaal inkomen zorgt.

welvaart

Het bleek ons ook dat de zogenaamde welvaart die er zou heersen voor een gedeelte op schone schijn berust: we moet en hierbij namelijk wel bedenken dat ook een zeer groot percentage van de vrouwen werkt (het precieze percentage is me ontschoten maar het was veel) en de arbeidsdag schijnt er ook lang te zijn: er wordt zo tegen de 60 uur per week gewerkt. Nu ja wat wil je verder is er ook nog zo veel niet te doen.

Verder is de structuur van de economie er vrij eenvoudig: de rest wordt geïmporteerd. En dan doen ze dan ook betalingsbalans of niet: de Yslanders moeten ook eten.

Mit de toespraken die we aan te horen kregen in Reykjavik bij de Centrale Bank en de Economische Faculteit bleek verder tussen de regels door dat de visserijlobby van centrale betekenis

te achten is voor alles wat er op sociaal-economisch terrein gebeurt. Natuurlijk werd ons dit niet in kleuren en geuren meedegedeelt, maar Uw redacteurs waren als altijd waakzaam, en altijd in voor een informele babbel en borrel, met deze of gene hoogwaardigheidsbekleder. De lezer zal zich nu zo langzamerhand wel afvragen dat het doel van de reis bereikt is. Als antwoord kan hierop een volmondig ja geantwoord worden. De officiële verklaring van Yse zijde voor het verschijnsel van de inflatie, welvaart, schulden en wat dies meer zij was dat tot voor kort het inflatievraagstuk domweg niet belangrijk genoeg gevonden werd om echt aangepakt te worden. Hierbij komt dat volgens de Yslanders de inflatie grotendeels geïmporteerd wordt simpelweg omdat bijna alles geïmporteerd wordt. Ook vermelden zij dat ze zo hard werken: de reeds genoemde 60 uur. De officiële lezing weet verder te melden dat de inflatie en de daardoor steeds weer noodzakelijke devaluaties van de Yslandse kroon de schulden, voor zover zij niet in dollars lopen maar via de maatschappelijke geldhoeveelheid, voor een belangrijk deel de schulden van de overheid financieren.

Wat de invloed van de Nato-basis is voor de Yslandse economie konden wij, zoals verwacht, niet gewaar worden. Enig gecijferd en gegoochel met macro-economische cijfers levert echter de conclusie op dat ook deze basis substantieel bijdraagt tot de welvaart van de Yslanders. Zolang die basis daar blijft zullen de Amerikanen Ysland niet laten vallen en zo lang kunnen de Yslanders doorgaan met infleren en schulden maken.

Tot zover deze bondige macro-economische analyse van de Yse economie. Wat de overige bezoeken in Ysland betreft spreekt de opmerking die we geregeld te horen kregen boekdelen: Wat we er eigenlijk kwamen doen? Als antwoord kwam er dan iets in de trand als "Daar vraag je me wat" wederwoord van Yse zijde "Zeker de inflatie hè..... We don't like foreigners". Nou daar zit je dan mooi mee.

Verlijk gezegd: wat we eigenlijk bij een onafgebouwd transformatiehuisje moesten doen weet ik ook niet net zo min als van het niet doorgegangene bezoek aan het kassenwezen.

Het laatste gedeelte van de studiereis werd in beslag genomen door een tweedaags bezoek aan New York alwaar een bezoek aan de Federal Reserve Bank, het stadsbestuur, het World Trade Center,

WallStreet en de Verenigde Naties op het programma stonden. De lezers zal wel weten op te merken dat wij in het geheel niet stilgezeten hebben. Het verband tussen de Yslandreis en het bezoek aan deze instellingen te New York ontgaat de schrijver dezes andermaal.

boeken

De gedachte dringt zich hierbij op dat er misschien geheime sponsors zijn die meer heil zien in de Amerikaanse dan in de Yse economie. Wij zullen het niet weten. Het maakte het meedoen aan de reis er in ieder geval wel aantrekkelijker op: Wanneer kom je nu ander zo gemakkelijk in de States? Om nu niet de indruk te wekken dat wij ons in het verre Ysland alleen maar onledig hebben weten te houden met functionarissen van banken en van regeringszijde en tot in de kleine uurtje alleen maar in geleerde boeken hebben zitten yuren volgt als bij wijze van compensatie hier een schets van de andere zijde van het Yse leven: de leuke kant.

vervolg op pag. 5

vervolg van pag. 4

Hoewel een studiereis in eerste instantie wordt opgezet om een bepaald probleem in het buitenland te bestuderen levert een dergelijke reis naast de eventuele resultaten, automatisch een berg externe effecten op.

Om het simpeler uit te drukken: je neemt er wat van mee. Niet zo gek natuurlijk wanneer je bedenkt dat je naar een land gaat, zo onbekend dat je er nauwelijks een voorstelling van kunt maken, met 32 mensen waarvan je de meesten niet goed kent in ieder geval niet zo goed dat je er 5 dagen mee in een bus gezeten hebt, laat staan 5 nachten mee in een tent geslapen hebt. Je hebt een lange tijd gewerkt aan de voorbereiding en je hebt je verwachtingen. Wat is daar van uitgekomen? Laat ik eens het een en ander vertellen:

Zaterdagochtend 18 juni vertrokken we op een onstudentikoos tijdstip met de bus naar Luxemburg vanwaar Loftleidir Icelandic een lijndienst op Reykjavik en New-York verzorgt. De sfeer die ochtend was wat mat. Sufheid won het voorlopig van geestdrift. De vlucht (mijn eerste) had aan uitzicht weinig te bieden en vond ik dan ook tamelijk saai. Uitzondering hierop vormden de Schotse Highlands die er grillig en onheilspellend uitzagen.

opwinding

De eerste opwinding maakte zich pas van het gezelschap meester toen het vliegtuig Ysland naderde en over de Far-Oer eilandengroep vloog. Het tuen uit de raampjes werd intensiever en sommigen ontdekten enige deining in de zee onder ons wat orka's (een zwart-wit gevlekte walvisvariant) bleken te zijn. Na een tijdje schoof de Yslandse kust onder ons door als grens van een landschap dat van de maan gevallen leek te zijn. Rookpluimen stegen hier en daar op. Wij herkenden ze dadelijk als Geysirs (warmwaterbronnen, onze voorbereiding wierp de eerste vruchten af). Het vliegveld waarop we landden, Keflavik airport is van oorsprong een Amerikaanse Navo basis, een controversieel politiek item op Ysland overigens, die ook voor de internationale luchtlijnen wordt gebruikt en ligt op een uithoek in zuid-west Ysland - 80 km. van Reykjavik. Ter overbrugging van deze afstand was een bus van voor-

oorlogs model gecharterd, bestuurd veel meer dan een provinciestadje (80000 inwoners).

Wij werden ondergebracht in een soort studentenflat behorend bij het universiteitscomplex. De appartementen waren luuks en in Scandinavische stijl ruim en elegant sober met veel hout opgezet. Een ligbad douche en keukens waren aanwezig. Warmwater komt in Reykjavik direkt uit de warmwaterbronnen (nog stinkend naar de zwavel) met een forse straal van tegen de 90 graden celsius uit de kranen gestroomd. Vier dagen bleven we in Reykjavik, dagen die goed gevuld waren met excursies zoals in het andere deel van dit verslag te lezen valt. Vaste prik bij alle bezochte instanties was een uitstekend verzorgde koffietafel met de heerlijkste soorten gebak in overvloed. In de vrije uren werd in subgroepjes (die zich al na de eerste dagen

de beslagen raampjes kon zien was een wat grof gepløegd stukje lavalandschap.

De eerste huizen kwamen in zicht en ook deze leverden stof op voor de brieven aan het thuisfront. Om de lange donkere winters wat te kleuren schilderende Yslanders hun woningen namelijk in afschuwelijke lichte kleuren, variërend van hardroze tot gifgroen. Hoewel 40 % van de Yslanders in Reykjavik woont is het toch niet Een "striking feature" waar wij na enige dagen achter kwamen was dat de autobezittende jeugd iedere avond door de stad scheurt volgens een vaste route, op een pleintje stilsthoudend om indruk te maken op de aanwezige pubermeisjes en collega hell-drivers, bv. door de wagen met de achterwielen tegen de stoeprand te parkeren en vervolgens gas te geven om het opspuitende rubber een hoogte van een paar meter te laten bereiken. Eerst fur fun bus.

Eten doe je in cafeteria's, bediening aan de tafels kun je wel vergeten. Het eten is echter goed en bij zorgvuldige menukeus zeker niet vet. Culinair hoogtepunt voor mij was een bord, hoog opgetast met gemarineerde zalm (kaflex geheten) voor een alleszins redelijke prijs hoewel het meeste voedsel zeker niet goedkoop was.

kinderen

Wanneer je door Reykjavik loopt zie je overal kinderen werken voornamelijk in de talrijke plantsoenen. Ook bij de werkzaamheden aan de wegen zag je veel scholieren, jongens en meisjes, in de weer met schoppen en trucks. De scholen sluiten al in mei om de kinderen te laten werken. Niet zo gek natuurlijk als je bedenkt dat ze hun hele infrastructuur met een handjevol mensen moeten onderhouden.

Na 4 dagen Reykjavik zag iedereen er reikhalzend naar uit om kennis te maken met Yslands binnenlanden. Vier dagen zouden we met twee bussen een rondreis maken. Een bus om het gezelschap te vervoeren en de andere fungeerde als koeliebus (bagagedrager) en kookbus. De overnachtingen zouden voornamelijk in tenten plaatsvinden. Gezien de temperatuur geen prettig vooruitzicht. Hoe wij ons erdoor sloe-

hadden uitgekristalliseerd) de stad ingetrokken. Wat kan je er van vertellen; veel vertier is er niet: een paar dancings volgens Amerikaans voorbeeld, waar bij uitzondering drank te krijgen is (tegen forse prijzen overigens, zoals overal in scandinavie ook hier een strak drank-beleid, bier is zelfs geheel verboden).

door een glimlachende viking. Hij keek af en toe een beetje trots om zich heen alsof hij zeggen wilde: wat dachten jullie ervan? Wat wij ervan dachten; Mijn God ik had nog nooit zo'n troosteloze bende gezien. Het miezerde en alles wat je door

gen en wat er verder gebeurde (in Ysland en de V.S.) valt in ROSTRA 65 te lezen.

T.H./HvO

CHILI vijf jaar later

Vanaf september 1973 is er in Chili een in hoge mate autoritair en repressief bewind gevestigd.

Het ontwikkelingsmodel dat door de Militaire Junta wordt toegepast, maakt deel uit van een globaal plan ter verandering van de chileense maatschappij. Dit plan is gericht op het herstellen van het afhankelijke kapitalisme, waarvan het bestaan op ernstige wijze bedreigd was door de "chileense weg naar het socialisme" van president Salvador Allende. Er wordt geprobeerd het opnieuw ontstaan van de economisch, sociale en politieke voorwaarden die de opkomst van een socialistisch alternatief in Chili mogelijk maakten, te vermijden. Men wil die voorwaarden scheppen dat een nieuwe ontwikkelingswijze mogelijk wordt, die verenigbaar is met de nieuwe internationale arbeidsverdeling en de tendenzen van het afhankelijke kapitalisme. Om deze omstandigheden te creëren, wordt er een economisch beleid gevoerd dat de bedoeling heeft de economische structuren, ontwikkeld in vier decennia van op de binnenlandse markt gerichte ontwikkeling, te vernietigen.

Het dynamische element van het nieuwe economisch model wordt gevormd door de export van industrieproducten, terwijl ook de export van agrarische producten een belangrijke rol speelt. De export van mijnbouwproducten neemt relatief in belangrijkheid af. Omdat het hier om een exportmodel gaat, ligt de bron van haar dynamiek niet in de binnenlandse markt, maar in de buitenlandse vraag.

De economische strategie is fundamenteel gericht op de herstructurering van de industriële sector, dit om voorwaarden te creëren die gunstig zijn voor de ontwikkeling van de exportindustrie. Dit betekent een verandering van productielijnen en productieschalen. Het betekent ook dat die bedrijven die eerst gericht waren op de binnenlandse markt, en die er niet in slagen zich aan te passen om op de buitenlandse markt te (kunnen) concurreren, moeten verdwijnen. De comparatieve voordelen van de chileense economie bij deelname op de internationale markt zouden dan gelegen zijn in het nieuwe model, in het bezit van natuurlijke hulpbronnen, in een goedkopere arbeidskracht, en in het bestaan van een industriële infrastructuur die al in de voorgaande etappes is opgebouwd. Het instrument dat het opnieuw toewijzen van de productiemiddelen mogelijk maakt is het liberaliseren van de buitenlandse handel en van de binnenlandse prijzen.

Om het oriënteren van de economie op de export te kunnen verwezenlijken is voor het nieuwe model een sterke stroom van buitenlands kapitaal noodzakelijk. Dit vanwege de met het nieuwe beleid drastische vermindering van de economische rol van de staat (die een aandeel van 70% had in de bruto binnenlandse investeringen), en vanwege de traditioneel beperkte belangstelling van de nationale investeerders voor de productieve activiteiten.

Afgezien van de financieringscapaciteit van het buitenlands kapitaal, zijn het de multinationale ondernemingen die de overdracht van technologie op internationaal niveau en de buitenlandse markten, controleren. Deze factoren zijn van fundamenteel belang voor de gekozen strategie.

Zoals uit het bovenstaande blijkt is het voor het economische beleid een dwingende eis omstandigheden te creëren die gunstig zijn voor het stimuleren van buitenlandse investeringen. Het nieuwe statuut voor de investeringen biedt het buitenlands kapitaal aanzienlijke garanties, maar bovendien heeft de regering ingegrepen in de arbeidsmarkt om het peil van de lonen terug te brengen tot een niveau dat

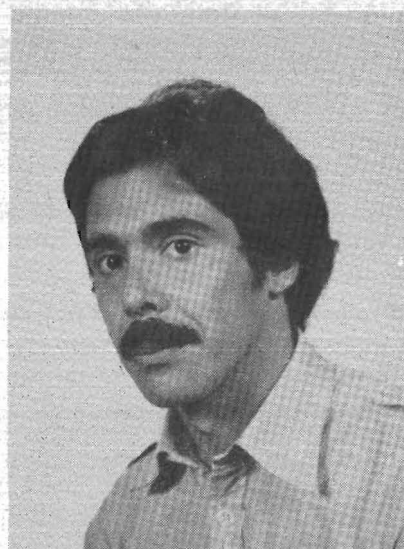
aantrekkelijk is voor de investeerder. De daling van de reële lonen heeft een recessie tot gevolg, door de vermindering van de binnenlandse vraag. Het faillissement van bedrijven, de teruggaven en verkoop van ondernemingen die deel uitmaakten van de "Area de Propiedad Social" en de financiële speculaties, veroorzaakten een sterke concentratie van het kapitaal.

De economische politiek van de Militaire Junta beperkt de rol van de staat in de economie op drastische wijze door een eind te maken aan de controle op de prijzen, het toekennen van subsidies, en het protektionisme, terwijl ook het aandeel van de regering in de consumptie, de investeringen en de productie van goederen en diensten, afneemt.

drie fasen

In het proces van herstructurering van de chileense economie kunnen we drie fasen onderscheiden.

De eerste fase begint met de staatsgreep en duurt tot april 1975. Het voornaamste doel is de regressieve herverdeling van het inkomen en de ontmanteling van de vakbeweging.

Op verzoek van de redactie schreef O.O. Catalan Aravena bijgaand artikel over de economie van Chili. O.O. Catalan Aravena is econoom, hij is wetenschappelijk medewerker bij de vakgroep ISMOG aan onze Faculteit. In juli 1974 is hij naar Nederland moeten vluchten. Na op de Hoge School in Tilburg en aan de Universiteit van Utrecht te hebben gewerkt kwam hij in februari 1977 naar onze Faculteit. In zijn artikel geeft hij een samenvatting van zijn onderzoek (Chili: de economische politiek van het Militaire Bewind en de nieuwe vormen van ontwikkeling in Latijns Amerika) naar de heroriëntering van de Chileense economie na de fascistische coup.

Op 11 september was het 5 jaar geleden dat de Junta in Chili aan de macht kwam. Het CIA-plan "Djakarta" stond borg voor een bloedige beëindiging van een democratisch experiment in Zuid-Amerika. Een experiment ook om een van de kapitalistische wereld onafhankelijke economie op te bouwen. Een economie waarbij het mogelijk is de gemaakte winsten weer in het land te gebruiken voor de opbouw van het land en zijn voorzieningsniveau voor de gehele bevolking.

Maar Allende en met hem vele andere Chileenen werden vermoord. Het water in de rivieren zag rood van het bloed. Tot op de dag van vandaag zijn vele Chileenen gevangen. Gevangenis, schijnbaar zo interessant dat zelfs Straus uit de Bondsrepubliek Duitsland er gaat kijken.

Deze dag, 11 september 1973, markeerde tevens een omslag in de economie van Chili. Alles moest nu weer gericht worden op de belangen van de buitenlandse ondernemingen. Dit was geen eenvoudige omschakeling. Het ging gepaard met zware onderdrukking en een economische crisis.

Zoals de laatste tijd uit de kranten blijkt organiseren de democratische krachten in Chili zich weer ondanks de vele gevaren hierbij. De jaarlijkse demonstratie in Nederland op 11 september wil een ondersteuning zijn van die beweging in Chili en een blijk van afkeer van de Junta, waarvan gewenst wordt dat deze snel zal verdwijnen

PdV

vervolg op pag. 7

Het politieke kader wordt gekenmerkt door een door de verschillende fracties van de bourgeoisie gedeelde hegemonie. Gedurende de tweede fase, tussen april 1975 en eind 1976, wordt er een politiek van "shock-treatment" toegepast, die bedoeld is voor het bestrijden van de in de eerste fase veroorzaakte hyperinflatie. (zie tabel nr. 1) Deze fase wordt gekenmerkt door een proces van concentratie van het kapitaal, privatisering van de economie, en de internationalisatie van het kapitaal. In deze fase leggen die economische groepen die verbonden zijn met de export, het buitenlandse kapitaal, en de financiële speculatie hun hegemonie op, aan de rest van de heersende klasse. Hierdoor wordt de samenwerking van verschillende fracties binnen de heersende klasse verbroken. Er ontstaat nu een oppositie van de op de binnenlandse markt georiënteerde kapitalisten tegen de economische politiek van de Junta. De derde fase begint in 1977 en is op dit moment nog niet beëindigd. Het belangrijkste doel is het bereiken van het oude niveau van de productie. De productie is nu echter georiënteerd op de export, waarvoor in de twee eerste fasen de voorwaarden zijn geschapen. Wanneer er in 1978 geconstateerd wordt dat het economische herstel en de buitenlandse investeringen nog onvoldoende zijn, begint men pogingen te doen om het lage loonpeil nog verder te drukken. Het, ondanks de sterke repressie, op leven van de vakbeweging heeft het doorvoeren van deze maatregelen bemoeilijkt.

Tijdens de eerste fase van inkomensconcentratie is het belangrijkste instrument de herstructurering van het prijsstelsel, waardoor een proces van hyperinflatie veroorzaakt wordt (zie tabel 1). Gedurende deze periode ontstaat een sterke daling reële lonen en een grote stijging van het werkloosheidspeil. Als gevolg hiervan neemt het aandeel van de lonen in het BNP (Bruto Nationaal Product) af met meer dan 40%, waardoor het niveau van de productie drastisch daalt door het afnemen van de effectieve vraag van de kant van de loontrekkers. (zie tabel 2).

In de tweede fase van concentratie van het kapitaal wordt, tegelijkertijd met het anti-inflatie-beleid, de nadruk gelegd op de vermindering van het grote tekort op de betalingsbalans. Hiervoor worden de openbare uitgaven drastisch verlaagd (met bijna 30%), de geldschepping door de banken sterk beperkt, en een systeem van periodieke devaluaties van de peso doorgevoerd. Dit geheel van maatregelen veroorzaakt een diepe economische recessie, die met name de industriële productie per capita daalt tot het niveau van 25 jaar geleden. (zie grafiek)

Deze sterke inkrimping van de productie treft niet alle bedrijven op gelijke wijze. Het zijn juist de kleine en middelgrote bedrijven, gericht op de binnenlandse markt, die moeten inkrimpen of moeten verdwijnen. De monopolistische of oligopolistische bedrijven, die met name op de buitenlandse markt gericht zijn, handhaven of verhogen hun productieniveau's ondanks de recessie

Aan het eind van 1976 waren de fundamentele aspecten van de herstructurering al verwezenlijkt. Op deze nieuwe basis begint een proces van economische reactivering. Het BNP groeit in 1976

export

met 4,5% en in 1977 met 8,6%. Desondanks is het BNP nog ver van het niveau zoals dat in 1972 al door de Unidad Popular bereikt was. De totale export is tussen 1972 en 1976 gestegen met 149%. De export van industriële producten en agrarische producten vertonen de grootste groei, respectievelijk 531% en 516%. De export van mijnbouwproducten is, ondanks het feit dat deze een belangrijk bestanddeel van de totale export blijft vormen, tussen 1972 en 1976 slechts met 97% gestegen. Ondanks de spectaculaire groei van de export vertoont de Handelsbalans tot 1977 een negatief saldo. Desondanks laat de Betalingsbalans vanaf 1976 een overschot zien. Deze asymmetrie tussen Handelsbalans en Betalingsbalans is te verklaren door de grote stroom van kortlopende kredieten van noord Amerikaanse, Europese en Japanse privé-banken, en door buitenlandse investeringen. Als gevolg van deze kredieten bereikt de schuld aan het buitenland recordhoogte van meer dan US\$ 5.000 miljoen. Het afbetalen van deze schuld maakt meer dan 40% uit van de totale export. (zie ook tabel 3).

De opmerkelijke groei van de export van industriële en agrarische producten is in hoge mate mogelijk geweest ten koste van de afname van de binnenlandse consumptie, aangezien het bereikte productieniveau nog steeds lager is dan die van 1972.

investeringen

In de laatste jaren zijn in Chili de investeringen als percentage van het BNP beduidend lager dan het historische peil, dat traditioneel boven de 15% lag. Dit betekent dat het groeipotentieel van de Chileense economie op een gevoelige manier is aangetast, zodat het op middellange termijn moeilijk zal zijn een proces van daadwerkelijke reactivering vol te houden. De economische groei in 1977 kan worden verklaard door het benutten van de geïnstalleerde capaciteit die ten gevolge van de sterke recessie buiten gebruik was, en vormt daarom een wijze van groeien die op middellange en lange termijn niet doorgezet kan worden. (zie tabel 4).

Het in 1977 bereikte investeringspeil van 11%, komt volgens officiële bronnen voor een groot deel overeen met de import van duurzame consumptiegoederen (auto's) en met de aankoop van reeds bestaande installaties in de industriële- en mijnbouwsector, die vroeger deel uit maakten van de "Area de Propiedad Social". Bijna 50% van de investeringen werd gefinancierd met buitenlandse kredieten en door buitenlandse investeringen. De buitenlandse investeringen maakten vroeger ongeveer 3,7% uit van het BNP, en op dit moment ongeveer 5%. Deze verhoging is niet spectaculair. Maar de nationale investeringen, die vroeger een percentage van ongeveer 11% van het Nationale Product uitmaakten, zijn nu gedaald tot bijna 5%. Op deze wijze heeft de politiek van de Militaire Junta een weinig belangrijke verhoging van de buitenlandse investeringen tot stand

Tabel nr. 1

Chili: consumptieprijs index basis 1970=100

jaar	CPI
1969	75
1970	100
1971	119
1972	214
1973	967
1974	5.853
1975	27.778
1976	86.644
1977	166.319

Bron: berekeningen gebaseerd op "International Financial Statistics" Mei 1978, IMF.

Tabel nr. 2

Chili: Aandeel van lonen en winsten in het Nationale Product in index cijfers. (B.N.P. 1972=100)

	1972	1973	1974	1975
Lonen en salarissen	52.16	29.93	28.15	27.25
Bruto interne winst	47.84	67.00	70.64	54.78
B.N.P.	100.00	96.93	98.79	82.03

Bron: gebaseerd op berekeningen van ODEPLAN (Oficina Nacional de Planificación).

Tabel nr. 3

Chili: Index van de export Basis 1972=100

	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Mijnbouw	111	100	154	246	146	197
Landbouw en Visserij	152	100	132	287	446	616
Industrie	145	100	108	353	474	631
Totaal Export	115	100	149	257	186	249

Bron: berekeningen gebaseerd op, "Boletín mensual nr. 599, januari 1978. Banco Central de Chile.

Tabel nr. 4

Chili: Verloop van de investeringen als percentage van het B.N.P.

jaar	investeringspercentage
1960	15.6
1965	16.6
1970	17.8
1971	16.0
1972	13.0
1973	16.0
1974	15.0
1975	12.2
1976	8.5
1977	11.0

Bron: "Cuentas Nacionales 1976", ODEPLAN. Jaar 1977 schatting van Banco Central de Chile.

gebracht, (dit in tegenstelling tot haar wensen), terwijl deze politiek daarentegen een drastische vermindering van de nationale investeringen heeft bewerkstelligd. Tussen augustus 1974 en mei 1978 heeft de regering haar toestemming gegeven aan buitenlandse investeringen tot een bedrag van bijna US\$ 2.500 miljoen, maar van dit totaal zijn er slechts investeringen tot een bedrag van US\$ 450 miljoen gerealiseerd. In tegenstelling tot de wensen van de Junta, die nieuwe investeringen uit het buitenland wil aantrekken om de export-industrie tot ontwikkeling te brengen, komt ongeveer 90% van de goedgekeurde investeringen overeen met projecten in de mijnbouw (koper, lithium en goud) en komt slechts ongeveer 10% overeen met investeringen in de industriële of agro-industriële sector.

groei

De groei-mogelijkheden van de economie zijn daarom beperkt tot een mogelijke reactivering van de geïnstalleerde capaciteit die als gevolg van de sterke economische recessie onbenut was. In de vijf jaar dat de economische politiek van het Militaire Bewind nu is toegepast, was het niet mogelijk een basis te consolideren die een garantie vormt voor de verhoging van het groei-peil in de komende jaren. Het hoge werkloosheidspercentage (ongeveer 15% van de beroepsbevolking), en de drastische verlaging van de reële lonen, scheppen sociale onrust die alleen latent kan blijven door het repressieve van het bewind gehandhaafd blijft. Ondanks de repressie is de vakbeweging er echter in geslaagd te blijven bestaan, en in de laatste maanden vertoont deze een tendens tot hernieuwde activiteit. Tenzij het Militaire Bewind in staat is de repressie te handhaven of misschien zelfs heviger te maken, kan zij niet doorgaan de georganiseerde arbeiders de op dit moment bestaande beperkingen - het opschorten van de collectieve onderhandelingen, het opschorten van het stakingsrecht en andere rechten van de arbeiders - op te blijven leggen. Als men er in slaagt deze rechten te herstellen, al is het maar ten dele, dan zullen de mogelijkheden om het huidige loonpeil en de huidige inkomensverdeling te handhaven, op ernstige wijze in gevaar worden gebracht.

Friedman

De ideologische adviseurs van het in Chili toegepast economische model, waaronder professor Milton Friedman van de Universiteit van Chicago, verzekeren dat het kapitalisme verenigbaar is met de vrijheid en de politieke democratie. De ervaring van Chili echter, toont dat de restauratie van het afhankelijke kapitalisme in een maatschappij als de Chileense, een extreme beperking van de vrijheid en de vernietiging van de democratie vereist. In een land als Chili, met een hoge mate van ongelijkheid, een onvermogen om zelfs de meest elementaire behoeften van de meerderheid van de bevolking te bevredigen, en met grote moeilijkheden wat betreft het oplossen van de accumulatieproblemen, waarvoor een acceptabele economische groei een voorwaarde is, is de situatie het tegendeel van die welke door professor Friedman en zijn volgelingen gepostuleerd is:

een waarlijk democratische praktijk, waarin het recht op vrije meningsuiting en het verdedigen van de eigen belangen van alle individuen en sociale groepen wordt erkend, is onverenigbaar met de praktijk van onbeperkte economische vrijheid zoals die gepostuleerd is door de huidige leiders van de Chileense economie.

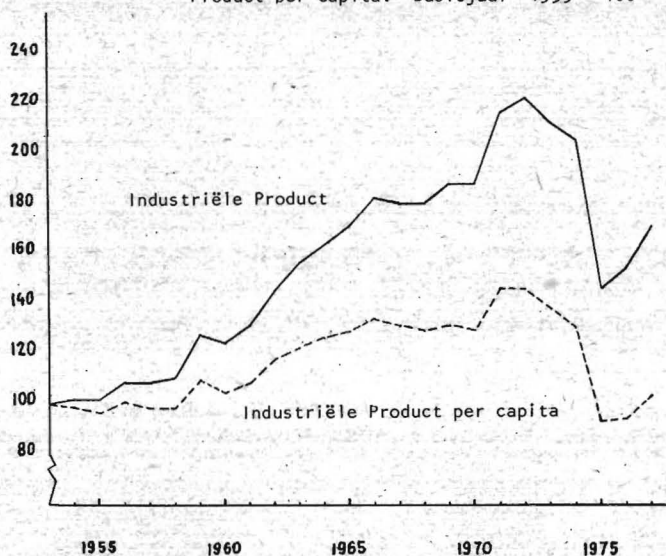
dictatuur

Het project van transformatie van de Chileense economie, uitgevoerd door de Militaire Junta, draagt een duidelijk klassestempel. Alleen enige multinationals en een kleine groep van nationale bedrijven die zich kenmerken door een hoge monopolistische of oligopolistische concentratie vanwege hun banden met het buitenlands kapitaal, de export of de speculatie, profiteren van deze economische politiek. De enorme kosten van de economische verande-

ringen treffen de grote meerderheid van de bevolking, bestaande uit de arbeiders, de middengroepen, en de kleine en middelgrote bedrijven die niet verbonden zijn met het buitenlands kapitaal.

De beperkte kans op succes van het project van het Militaire Bewind is kort aangegeven. Er bestaan echter nog andere factoren die het kader van de economie te boven gaan en die deze beperkingen nog versterken. Het project van de Junta vereist, in een maatschappij als de Chileense die gekenmerkt wordt door een lange democratische traditie en een relatieve culturele voorsprong, een autoritair bewind dat op diepgaande wijze de nationale tradities geweld aan doet. Met andere woorden: de doorvoering van het model vereist het bestaan van een dictatuur, in meerdere of mindere mate gewelddadig, maar als zodanig volledig vreemd aan de Chileense volksaard.

Chili: Verloop van het Industriële Product en het Industriële Product per capita. Basisjaar 1953 = 100

Bron: berekeningen gebaseerd op "International Financial Statistics", Mei 1978, I.M.F.

- ingezonden mededeling -

OPROEP

asva

Het zijn weer de beginmaanden van een nieuw studiejaar. Dat betekent, dat je weer een hele massa acceptgirokaarten en andere paperassen thuisgestuurd krijgt, waaronder ook een kaart van de ASVA. De ASVA is een politieke vakbond voor studenten. Wat houdt dat in? Vakbond staat voor belangenbehartiging. Al jaren behartigt de ASVA de belangen van studenten. Zo wordt al jaren actie gevoerd tegen onterechte huurverhogingen in studentenhuizen en voor goede noodvoorzieningen om in september de eerstejaars onderdak te kunnen geven, maar ook helpt de ASVA via haar kamerburo individuele studenten aan een kamer. Hetzelfde geldt voor studiefinanciering, waar de ASVA studenten juridische bijstand geeft, die de deurwaarder achter hun broek krijgen, omdat ze hun promesse niet kunnen betalen, en ze met het ministerie geen over-

eenstemming over een afbetalingsregeling kunnen bereiken. Het "politieke" in de vakbond zit 'm hierin, dat de ASVA erkent, dat belangenbehartiging een politieke keuze inhoudt. Ze maakt die keuze voor democratisering, kritische wetenschapsbeoefening en voor een progressief beleid dan ook expliciet. Dat betekent het komende jaar weer oppositie tegen de politiek van Pais, die met zijn nota "Hoger onderwijs voor velen" het hoger onderwijs tot elite-onderwijs wil maken. Ook de aantasting van de democratisering - denk aan de vakgroepen of de sociale faculteit - maken het volgens mij ook dit jaar weer belangrijk om lid van de ASVA te worden. Ik roep dan ook iedereen op om lid te worden van de ASVA door 25 gulden over te maken. Als je 30 gulden overmaakt, ben je tegelijkertijd SEF-lid. Twee en een halve gulden voordeel dus. Dan zal Pais tenminste nog van je horen!

Coen Teulings

BESTEK '81

winsten, wachten en wensen of sturen, strijden en socialiseren

Aan de vooravond van de discussies in de Tweede Kamer over Bestek '81 volgt hier een artikel over de economische situatie en enkele discussies die in den lande daarover worden gevoerd. In het stuk zal aan de orde komen onder welke economische verhoudingen het regeringsbeleid wordt gevoerd. Dit zowel wat betreft de internationale situatie als de specifieke problematiek in Nederland. Uiteraard moest dit beperkt blijven tot een onvolledige en globale behandeling. Daarna wordt van Bestek '81 eerst het cijfermatige gedeelte weergegeven en later de argumentatie. Ook wordt de kritiek op Bestek '81 uit economische en politieke kring weergegeven. In het slot van het artikel worden drie alternatieven voor het regeringsbeleid weergegeven en besproken. Aan de orde komen daar respectievelijk: de nota van den Uyl, het rapport van de CED met daarbij een aantal van Driehuis zijn opvattingen en tot slot het plan van het IPSO, wetenschappelijk bureau van de CPN.

Alvorens de regeringsmaatregelen uit Bestek '81 te bespreken volgt eerst een schets van de internationale, economische situatie waaronder dit beleid wordt gevoerd. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de "Economic Outlook" van de OECD.

Zoals bekend bereikte de crisis in 74/75 zijn dieptepunt. De industriële die in die periode gedaald was nam hierna weer iets toe. In 76/77 werden de verwachtingen iets minder somber. Opmerkelijk is het nu dat de OECD voorspelt dat in 79 geen verbetering van de economische toestand is te verwachten. De groei van de produktie in 78 zal weer achterblijven bij die van 77 en in 79 is een verdere vermindering mogelijk. De overcapaciteit in de bedrijven is een blijvend verschijnsel geworden. De werkloosheid blijft iets toenemen. De inkomens stagneren maar ondanks dat zijn de investeringen niet gestegen.

internationale konkurrentie

In Nederland valt zelfs in de periode eind '77 begin '78 een terugval van de produktie te constateren. Internationaal neemt de konkurrentie tussen met name de VS, Japan en West-Duitsland toe. De VS heeft een groot betalingsbalans tekort, door enerzijds olie-importen en anderzijds grote kapitaalexporten. De inflatie is in de VS hoog en zoals bekend staat de dollar-koers onder zware druk. De export uit de VS wordt geremd door de geringe bestedingen in Japan, West-Duitsland en andere West-Europese landen. Op internationale konferenties keert steeds hetzelfde thema terug: "ieder land dringt er bij de anderen op aan zijn bestedingen te stimuleren." In de praktijk wordt echter vaak een restriktief beleid gevoerd door de nationale overheden. Alleen Japan heeft begin september een uitgebreid plan ter stimulering van de ekonomie bekend gemaakt. Elders worden de overheidsuitgaven beperkt en de lonen gematigd, zo hopen op een voorde-

lige konkurrentie-positie als de crisis ten einde loopt en de wereldhandel weer toeneemt.

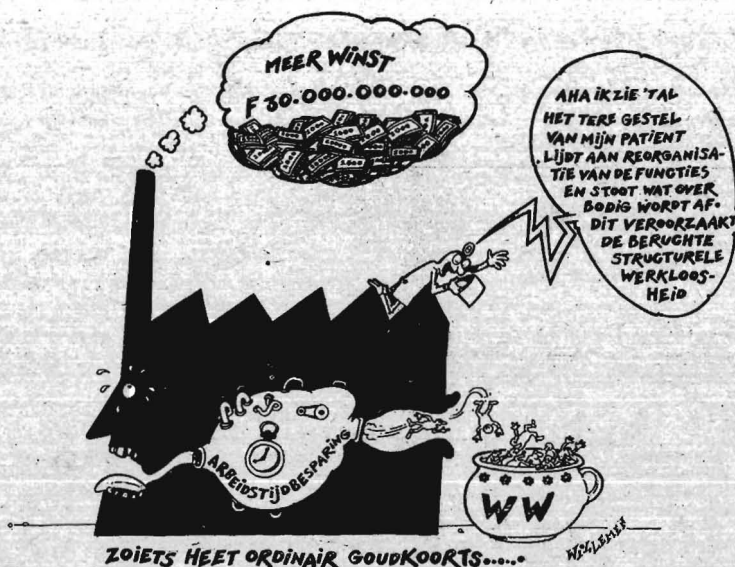
Nederland

De Nederlandse ekonomie is zeer sterk afhankelijk van het wereldhandelsvolume. In de Macro Economische Verkenningen van september 77 ging men er vanuit dat in de tweede helft van 77 de wereldhandel zou toenemen met 6% op jaarbasis en dat deze toename

de uitvoer. Ten eerste ons exportpakket; in de automobiellindustrie werden in 77 hoge omzetten behaald, deze aktiviteit is echter voor Nederland van mindere betekenis. De transportmiddelensektor gaf een daling te zien, waardoor in Nederland de scheepsbouw werd getroffen. Bovendien bleven de "snelle groeiers" in de sfeer van grondstoffen en halfabrikaten achter bij hun trend. De tweede faktor is de negatieve ontwikkeling in onze konkurrentiepositie. Het uitvoerprijspeil steeg in de periode 71-77 met 28,5% terwijl het invoerprijspeil slechts met 17,5% steeg. Hierdoor werd de uitvoer geremd.

afzet

De binnenlandse bestedingen hebben met name in 1977 een sterke toename te zien gegeven. Deze heeft als voornaamste oorzaak de sterke stijging van de investeringen door bedrijven (16% in 77). Deze toename is echter waarschijnlijk van eenmalige aard geweest. Ze is te verklaren door de door den Uyl ingestelde dubbele investeringsaftrek. In 78 is de WIR inwerking getreden. De geringe stijging van de investeringen in 78 (3%) toont aan dat de toename in 77 een-

zou doorzetten in 78. Deze "Verkenning" is echter onjuist gebleken. De stijging in 77 werd uiteindelijk 4% en voor 78 naar verwachting 5%. De OECD is over de toename van de wereldhandel uiterst somber en voorspelt dat deze in 79 hooguit 5% zal bedragen. Mede hierdoor is de export (volume) in 77 met 2% gedaald en verwacht men in 78 maar een gering herstel van 3%. De vraag is zelfs of dit gehaald zal worden gezien de nieuwe gegevens zoals die nu bekend worden. Twee extra faktoren (naast de ontwikkeling van de wereldhandel) hebben volgens het CPB een negatieve invloed op

malig is geweest. De WIR, HET instrument om de werkgelegenheid op te krikken leidt dus niet tot een structurele verhoging van het investeringsnivo.

Ook werden de binnenlandse bestedingen verhoogd door stijging van de particuliere konsumptie. Deze toename was groter dan de stijging van de reële lonen. Het verschil is te verklaren uit extra konsumptie uit het zogenaamde "overige inkomen" (waaronder de winsten vallen) en door toename van het konsumptief krediet.

De uitgaven van de overheid hebben de

vervolg op pag. 10

hoofdpijnen

Interessant is het ook de "hoofdpijnen van de beleidsaanpak" in Bestek '81 te volgen. Men herinnere zich de formatieperiode en de 0,7%-norm van Andriessen als alternatief voor de 1%-norm van den Uyl/Duisenberg, en tot wat voor moeilijkheden dit bij het CDA leidde. Eerder in dit artikel is al aangegeven dat nu dus de 0%-norm van de VVD uit de bus is komen rollen. Ho is dit ooit kunnen gebeuren? Hiertoe de "hoofdpijnen van de beleidsaanpak v.d. regering":

- 1% reële groei van het NI is nodig voor de opname van de werklozen
- 0,75 à 1,25% reële groei van het NI is nodig voor incidentele loonstijging
- 1 à 1,25% reële groei van het NI is nodig voor vermindering van de arbeidsinkomensquote

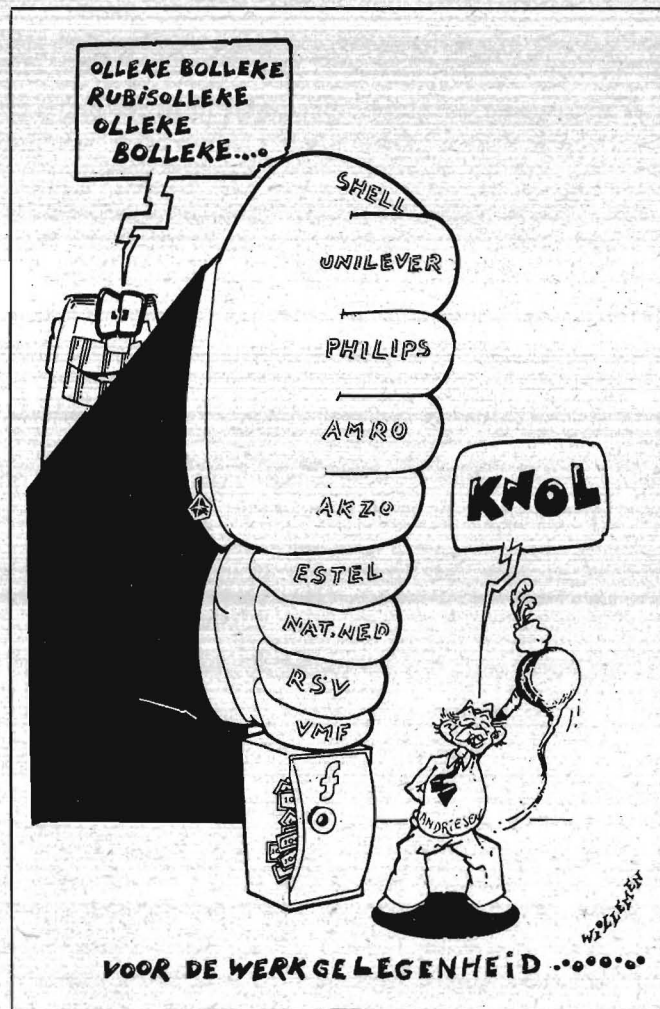
Tel deze percentages op,, toevallig ... 3%. De reële groei van het NI was op 3% geschat.... Nu, jammer, dan is die meteen al op voor onze doelstellingen, dan moeten de kontraktlonen en de kollektieve sektor dit keer maar niet meedelen in de groei.... Geniaal!

draagvlak

Dat brengt ons meteen bij de grootte van de kollektieve sektor; 55% en de markt-sektor nog maar 45%. Rond het jaar 2000 zal bij ongewijzigd beleid de partikuliere sektor verdwenen zijn. Althans volgens bepaalde ekonomen die op een bepaalde manier ons de zaken voorrekenen. Versluierend in deze weergave is dat bij deze 55-45 voorstelling voorbij wordt gegaan aan het uitgave beleid van de overheid. De overheid gebruikt haar middelen voor: uitkeringen, subsidies aan bedrijven, uitkeringen via sociale verzekeringen, aanschaf van goederen en het plegen van investeringen. Al deze uitgaven zijn stuk voor stuk door de handen van vaders staat gegaan maar komen allemaal terecht in de partikuliere sektor. De investeringen bv. bij de bouwondernemers, de defensie uitgaven voor een deel bij Philips en de uitkeringen en andere overdrachtsuitgaven bij bijv. Unilever voor het kopen van worst (partikuliere consumptie heet dat). Is er dan helemaal geen kollektieve sektor? Ja, dat zijn de ambtenaren en de staatsbedrijven. Deze laatste echter even buiten beschouwing latend blijft er voor de kollektieve sektor, het produkt van de overheid, ongeveer 15% van het Nationaal Inkomen over. De overheid bemoeit zich inzake 55% van het NI dus wel met de allokatie van dit gedeelte maar laat voor het overgrote deel hiervan de produktie over aan de partikuliere sektor.

overheveling

Op vele wijzen worden de gelden die op sociale en kollektieve voorzieningen worden gekapt in de partikuliere sektor gepompt en zoals we gezien hebben niet naar de looninkomens maar naar de winsten. De WIR, de nota-Hofstra, herstrukturering, subsidieregeling minimumloon, kwa-

liteit arbeids-plaatsen, mobiliteit arbeidskracht, technologie, structuurbedrijfstakingen, regionaal beleid etc. etc.; allemaal zijn het thema's waaraan een subsidieregeling wordt opgehangen. Tegelijkertijd vindt er echter ook een verschuiving plaats op een andere manier. Een verschuiving binnen de uitgavenstructuur van de overheid. Ten opzichte van de meerjarenramingen gaan er namelijk twee posten omhoog met, tesamen, enkele honderden miljoenen (535 milj): defensie en civiele verdediging. Verhogingen die komen naast de verhogingen die al eerder in de meerjarenramingen door den Uyl waren opgenomen.

overcapaciteit

De winst = werk hypothese, eerst alleen vanuit marxistische hoek bekritiseerd, wordt nu vrij algemeen door links in twijfel getrokken. Verderop in dit artikel komen we hierop nog terug. Al hiervoor wezen we erop dat de stijging van het investeringsnivo in '77 opmerkelijk toenam op vervolgens in '78 weer terug te vallen. Dit jaar was min of meer een toetssteen voor de WIR. Blijkbaar is deze regeling niet afdoende om de investeringen te laten stijgen. De sterke stijging in '77 toen de dubbele investeringsaftrek gold, is gebruikt voor een eenmalige inhaling van een achterstand.

De bezettingsgraad in de industrie blijft zo'n 79% (OECD). Alhoewel dit een globaal (macro) cijfer is, geeft het aan dat er sprake is van een overcapaciteitsprobleem. Aan dit punt gaat de regering geheel en al voorbij. Ze geeft niet aan wat subsidies aan on-

dernemers in geval van overcapaciteit voor effect hebben. In sommige sectoren, de metaal, de scheepsbouw en de textiel, worden overheidssubsidies soms zelfs gebruikt om tot een afbouw van een bedrijfstak te komen (Rostra 63, p.10). De steunmaatregelen voor het bedrijfsleven zijn globaal. Dat wil zeggen dat ze niet gericht zijn op het steunen van bedrijven die het slecht gaat om arbeidsplaatsen te behouden. Ook is er geen sprake van een visie van de overheid hoe de bedrijfsstructuur zich dient te ontwikkelen. Over het algemeen profiteren de grote ondernemingen het meest van de steunmaatregelen. Zij gebruiken hun winsten voor kapitaalexport. In de VS is Nederland de grootste investeerder met een bedrag van ongeveer f15 miljard. Ook worden de winsten gebruikt om arbeidsbesparende investeringen te plegen, onder andere bij de banken. De afname van de koopkracht beïnvloedt de effectieve vraag die tijdelijk door toename van het consumptieve krediet nog beperkt blijft. De afname van de overheidsuitgaven beïnvloedt ook zoals we reeds zagen in negatieve zin de effectieve vraag en de werkgelegenheid. Als de regering de kollektieve uitgaven beperkt ligt hieraan de veronderstelling ten grondslag dat dat meer werkgelegenheid schept dan dat het vernietigt. Een veronderstelling die volgens sommige mede ingegeven is door politieke voorkeur.

export

Loonkostenmatiging zou volgens de regering ook nodig zijn voor verbetering van de internationale concurrentiepositie. Als we echter de

binnenlandse bestedingen niet verhoogd. Deze stagneren door enerzijds een stijging van materiële overheidsconsumptie (o.a. defensie) en door anderzijds een daling van de investeringen. Het CPB geeft hiervoor als oorzaken een dalend nivo van werkgelegenheidsprogramma's, scholenbouw en weg- en waterbouw.

Bestek '81

Het bedrag dat bezuinigd moet gaan worden; 10 miljard, is voor velen een som geld waarvan de omvang niet meer voorstelbaar is. Een eenvoudig rekensommetje kan voor hen wellicht enig inzicht brengen. Als de overheid dit geld zou gebruiken om ambtenaren tegen een bruto-jaar-salaris van f45.000,- in dienst te nemen, dan was in één klap de werkloosheid tot nul gedaald.....

$$(45.000,- \times 220.000 = \\ f10.000.000.000,--)$$

Net zo min als deze rekensom juist is, is het, om meerdere redenen, niet juist om te sprken over een bezuiniging van f10 miljard. Vermoedelijk is dit bedrag gekozen omdat den Uyl c.s. indertijd ook hetzelfde bedrag in het kader van de 1%-operatie hebben genoemd. In werkelijkheid is er sprake van een bezuiniging die ver boven de f25 miljard ligt. Ter vergelijking: Herinneren we ons nog de 1%-operatie van den Uyl. Hier was sprake van een bezuinigingsplan van 77 tot en met 1980. De bezuinigingen zouden oplopen van 2,6 miljard in 77 tot 9,6 miljard in 1980. Gerekend over 4 jaren 23 miljard in totaal. 1% gaf aan dat de 55% die de kollektieve sektor in 76 uitmaakte van het Nationaal Inkomen in 77 zou stijgen tot 56% in 78, 57% in 79 etc. Uitgaande van een groei van het NI van 3,75% zou er dan evenzogoed nog ruimte overblijven om de partikuliere sektor te laten groeien.

0-%. VVD-norm

Bestek '81 heeft echter de VVD-verkiezingsnorm van 0-% groei voor de kollektieve sektor overgenomen. In 81 zal de kollektieve sektor dus nog steeds 55% uitmaken van het NI. Alleen de groei van het NI, zo wordt nu voorspeld, is lager; 3% per jaar.

Een zogenaamde nul-procentsgroei maakt het nodig heel wat meer miljarden te bezuinigen. Voor het jaar 81 zou dit volgens Bestek '81 zijn:

- de 7,5 miljard uit de 1%-operatie, waarvan nog 4 miljard te verdelen
- een extra bezuiniging van 2,5 miljard als gevolg van de lagere schatting van de groei
- nog eens een extra bezuiniging van 3 miljard om de werkloosheid extra terug te dringen.
- en daarnaast ligt er nog een voorlopig plan om 1 à 1,5 miljard extra te bezuinigen omdat het financierstekort hoger zou uitvallen dan eerst was berekend. Dit plan werd later, nadat bekend was dat de belastingen 1 miljard hoger uitvielen gevolgd door een voorlopig plan 0,5 miljard accijnsverhoging door te voeren.

In totaal dus zo'n 14 miljard alleen

voor 81. In de jaren 79 en 80 wordt er natuurlijk ook bezuinigd. Vandaar dat het totaal ver boven de 25 miljard uitkomt.

Ruim 5,5 miljard van de 13 miljard wordt bezuinigd op de overheidsbestedingen. Dit zijn bestedingen die direkt de werkgelegenheid treffen (bv. in de bouw en het onderwijs). Het resterende bedrag, ruim 6,5 miljard wordt bezuinigd in de sfeer van de sociale zekerheid, de gezondheidszorg en de salarissen in de publieke sfeer.....

waarom?

Bezuinigen moet volgens v.Agt/Wiegel om de werkloosheid terug te dringen in 1982 tot 150.000 à 175.000 en de inflatie terug te dringen tot het peil van de BRD.

De bruto loonkosten moeten, door bezuinigingen op de sociale voorzieningen naar beneden opdat de winsten en dus de werkgelegenheid omhoog kan en onze internationale concurrentiepositie wordt verbeterd. Maar ook wil de regering een bijdrage leveren aan het

een gevoeligheidsanalyse onderworpen. Door één veronderstelling (de keuze van het werkloosheidsnivo waarop door krapte op de arbeidsmarkt weer loonkostenstijgingen gaan ontstaan) te wijzigen bleek de hele uitkomst van het model op zijn kop gezet te worden. De vele kritiek is nu echter ook tot het CPB doorgedrongen. De onderdirecteur Prof. Weitenberg: "Er is nog nooit een verklaring voor de investeringen gevonden die aan redelijke criteria voldoet. Dat kan verschillende oorzaken hebben. Eén daarvan is vermoedelijk dat in Nederland één derde van de investeringen door de honderd grootste bedrijven gedaan worden."

gesjoemel

Een bijzondere rol in de voorbereiding van Bestek '81 heeft de ambtelijke "Centraal Economische Commissie" (CEC) gespeeld. De regering doet het in Bestek '81, waarin het advies van de CEC als bijlage is opgenomen, voorkomen of de deskundige ekonomen hebben geadviseerd en de regering uitvoert.

In de praktijk is het echter iets anders gegaan. De CEC heeft van de regering voortduren politieke opdrachten gekregen. De belangrijkste hiervan waren: de hoogte van het te bezuinigen bedrag en voor de loonontwikkeling de nullijn. Deze belangrijkste beleidsmaatregelen van Bestek '81 zijn dus geen resultaten van wetenschappelijk onderzoek maar omgekeerd: er is door ekonomen mee gerekend om ze wetenschappelijk te laten lijken.

oplossen van de internationale crisis door de effectieve vraag op peil te houden door o.a. de koopkracht te handhaven. Om onze exportpositie niet nog verder te laten verslechteren moet de ontwikkelingshulp op peil blijven. De Nederlandse "exporteurs" zullen via "matching" worden bevestigd tegen buitenlandse concurrentie verstoring. Matching is een "passieve" aktie zonder initierende werking, het doet effecten van akties van concurrenten teniet gaan.

CPB-model

Het rekenmodel van het CPB waarvan de loonkostentheorie deel uitmaakt is door vele ekonomen bekritiseerd. Deze kritiek zal hier niet worden herhaald. Interessant is echter een onderzoek gehouden aan de Erasmus Universiteit. Hier werd het CPB-model aan

Een ander punt van kritiek is dat de CEC zelf een belangrijke politieke keuze heeft gedaan die wetenschappelijk niet is te verantwoorden. De gelden die bezuinigd worden, moeten terug worden gepompt in de partikuliere sektor. Dat kan door de aandelen in de premie voor de sociale verzekeringen van werkgevers en/of werknemers te verlagen. De CEC berekende wat een verlaging van de respectievelijke aandelen voor effect op de werkgelegenheid zou hebben. Resultaat was dat in beide gevallen de werkgelegenheid vrijwel evenveel zou toenemen. De CEC maakte echter een eigenstandige politieke keuze door de regering te adviseren de werkgeverspremie met een half procent te verlagen.

cijfers die hierop van toepassing zijn bekijken blijkt deze relatie niet zo eenduidig te zijn als de regering wel wil doen voorkomen:

a) loonkostenstijging (%) in '75, '76 en '77			
handelspartners	15	13,5	11
Nederland	13	11,5	8
b) loonkosten per eenheid produkt na het in rekening brengen van de opwaardering van de gulden			
handelspartners	16,5	2	1,5
Nederland	14,5	1,5	4,5

Hieruit blijkt dat niet de loonstijging onze concurrentie nadelig beïnvloedde, want deze lag telken-jare onder het nivo van onze handelspartners.

Tevens zegt de regering bij te willen dragen aan de oplossing van de internationale crisis. Dit door het op peil houden van de effectieve vraag. Een effectieve vraag in deze lijkt me of de regering hiermee de stijging van de defensieuitgaven op het oog heeft.....

crisis-politiek

Met Bestek '81 kiest de regering voor een Colijns crisis-besleid. Ze hoopt dat de crisis voorbij gaat en intussen is de taktiek om alle lonen en voorzieningen zoveel mogelijk te drukken opdat als de wereldhandel aantrekt Nederland in een voordelige concurrentie positie verkeert.

Nederland is niet het enige kapitalistische land dat een dergelijke koers vaart. De individuele regeringen is het ook duidelijk dat op deze manier de wereldhandel steeds verder in de knel komt en de crisis verscherpt. Gezamenlijk komen ze echter maar schoorvoetend tot maatregelen. De oorzaak van de crisis blijkt in de jaren 70 nog dezelfde als voorheen; namelijk de nog steeds vrijwel onbeperkte vrijheid van de ondernemingen die onder concurrentieverhoudingen moeten opereren. En dat geldt niet alleen voor de nationale

markt. Het systeem van de internationale kapitalistische markt vormt ook een oorzaak van het voortbestaan van de crisis.

vrije markt

Het vertrouwen van de regering in de particuliere sektor is dan ook een vertrouwen op datgene wat juist de oorzaak is van de crisis. Door de bestaande concurrentieverhoudingen waren de multi-nationale ondernemingen genoodzaakt tot innense investeringen. Deden ze dit niet dan werden hun kosten te hoog. Dit was een van de oorzaken die leidde tot overcapaciteit. Een overcapaciteit die nu internationaal wordt opgelost, bijvoorbeeld binnen EEG verband waardoor in Nederland de metaalsektor drastisch wordt ingekrompen.

Op nationaal nivo leidt het ertoe dat kleinere bedrijven moeten sluiten en/of worden opgekocht. Werkloosheid is in beide gevallen het gevolg. De stelling dat de overheid zelf moet sturen in de particuliere sektor te beginnen door eisen te stellen aan subsidies, lijkt niet langer alleen een politieke keuze maar ook meer een maatschappelijke noodzaak. De overheid zal ook moeten onderkennen dat ze zelf arbeidsplaatsen kan scheppen. Het is demagogisch om het voor te stellen dat daardoor de economie door ten gronde zou worden gericht omdat dan de koek alleen door de overheid zou worden opgegeten. Integendeel als de overheid zelf arbeidsplaatsen schept kan ze juist de koek vergroten, iets waar nu net de particuliere sektor niet meer toe in staat is.

Den Uyl

Als alternatief voor Bestek '81 is den Uyl met een nota "werkgelegenheid door solidariteit" gekomen. De nota bevat geen beeld van hoe de afzonderlijke ideeën die er in worden opgeworpen tot een samenhangende politiek worden gemaakt. Dit is voor den Uyl door het CPB berekend in het kader van de Rijksbegroting. Volgens Driehuis geeft dat tevens de zwakte van het plan aan. Het CPB-model sluit volgens hem namelijk bij voorbaat een socialistisch alternatief uit. Den Uyl kiest in zijn alternatief voor sterke loonmatiging. Er is crisis, dus er moet anders verdeeld worden. De oorzaak van de crisis wordt gelegd bij de stijging van de olie-prijs, het beëindigen van de Vietnam-oorlog en bij monetaire onevenwichtigheden. De loonmatiging van zowel de ambtenaren als de overige werknemers (met name de hoger betaalden) moeten de winsten verhogen. Den Uyl verwijst naar zijn oude hervormingsvoorstellen (WIR, VAD, OR en ook de APO's) om deze loonmatiging door de vakbonden geaccepteerd te krijgen. Tevens zouden de hervormings-

voorstellen dan instrument moeten zijn om de winst in werk om te zetten. Extra matiging van de ambtenars-salarissen zou in discussie gebracht moeten worden om in de kwartaire sektor de werkgelegenheid uit te breiden. De werkgelegenheid moet dus via de winsten omhoog waardoor er wellicht geld vrijkomt voor collectieve voorzieningen. Maar doel blijft in eerste instantie: "In het geheel van maatregelen, dat nodig is om nieuwe werkgelegenheid tot stand te brengen, neemt een matiging van de groei van arbeidskosten en collectieve uitgave een belangrijke plaats in."

Prof. dr. W. Driehuis

Driehuis / CED

Driehuis bekritiseert den Uyl om z'n halfslachtige opstelling, die wordt ingegeven door de wens weer met van Agt te gaan regeren. Economisch is het volgens Driehuis mogelijk een rigoureuze andere economische politiek te voeren. Hierin staat bij hem het scheppen van werkgelegenheid door de overheid centraal. Ook is in zijn visie een investeringspolitiek van de overheid nodig. In het driepartijen-overleg moet bij meerderheid beslist worden over belangrijke bedrijfsbeslissingen. Globale maatregelen zijn niet voldoende. Oorzaak van de crisis is dat de markteconomie faalt. Nodig is het de overcapaciteit en de afzetmarkt in de beschouwing te betrekken. Herstructurering van bedrijfstakken is nodig. De afzet moet worden gestimuleerd door maatregelen gericht op de binnenlandse markt en de export. Voor dit laatste is in het CED-rapport waar Driehuis mede opsteller van is een aantal specifieke maatregelen aangegeven. (CED = Centraal Economische Deskundigen, een commissie van de SER). Driehuis blijft echter nog gevangen in de keuze tussen de collectieve sektor en de lonen. Volgens hem moeten de lonen (de arbeidsinkomensquote) omlaag om de collectieve sektor te stimuleren. Helemaal te rijmen valt dit niet met zijn visie op de

vervolg op pag. 13

aktieve rol die de overheid kan spelen door juist de economische groei te vergroten. Deze groei van het Nationale Produkt maakt herverdeling economisch minder nodig waardoor zowel stijging van de kollektieve sektor in omvang als handhaving van het loonnivo in principe mogelijk wordt. De vraag is in hoeverre het meewerken aan het opstellen van het CED-rapport Driehuis hierin parten speelt. De ekonomen van deze commissie (waaronder ook Goedhart) stellen als wetenschappelijk feit dat de lonen omlaag moeten. Vroeger kwam daar altijd dan het verhaal achter dat ook de kollektieve sektor moet inleveren. Driehuis z'n verdienste in de CED is dat deze club met betrekking tot dit laatste nu toegeeft dat het hier in feite om een politieke keuze gaat: marktsektor of kollektieve sektor. Maar wordt onder een socialistisch beleid wat Driehuis voorstaat om te voeren en waarbij de ekonomsche groei weer neemt, de keuze loon - kollektieve sektor niet overbodig? Is het niet ook een politieke keuze te stellen dat loonkostenmatiging noodzaak is?

IPSO

Het wetenschappelijk buro van de CPN, het IPSO, heeft eigenlijk als enige een volledig uitgewerkt alternatief plan voor Bestek '81. Interessant

hierin is dat het deze stichting is gelukt een aantal marxistische uitgangspunten (verhoging van de koopkracht, je niet neerleggen bij het door de kapitalistische crisis ingekrompen Nationaal Produkt en verhoging van het kollektieve voorzieningsnivo) om er binnen het kader van een staatsbegroting een sluitend geheel van te maken. Evenals bij Driehuis pleit het IPSO voor een sturing van de investeringen en het stimuleren van de afzet. Maar de afzet wordt hier, anders dan bij Driehuis, ook bevorderd door herstel van de volledige prijskompensatie. Ook plaatst het IPSO de herstruktureringpolitiek in een breder kader door de EEG-saneringen ter discussie te stellen. De winsten die zowel volgens den Uyl als Driehuis omhoog

IK ZOU OOK ALVAST MAAR
WAT BUNKEREN

moeten, krijgen in het IPSO-plan voorzover het de grote winstgevende bedrijven, banken en verzekerings-

maatschappijen betreft, geen extra overheidssteuning. Deze bedrijven moeten tot investeren gedwongen worden mede door de kapitaalexport te beperken. Overheidssteun aan bedrijven moet, evenals dat bij Driehuis dat het geval is, gekontrolleerd worden en gericht zijn op het in stand houden van werkgelegenheid. En niet zoals dat nu in de praktijk vaak gebeurt (metaal) om de afbouw te helpen versnellen. Tevens is een berekening gemaakt voor de effecten van werktijdverkorting op het nivo van de werkgelegenheid. Het IPSO-plan gaat uit van werktijdverkorting en het invoeren van 5 ploegen-dienst, beide met behoud van loon, op kosten van de werkgevers. Het plan geeft in miljoenen aan hoe met een aanvaardbaar financieringstekort de overheidsbegroting sluitend kan worden gemaakt. Dit onder verhoging van de kollektieve uitgaven, uitgezonderd defensie waarop 2 miljard bezuinigd wordt. Ook geeft het rapport per maatregel verslag van het berekende effect op de werkgelegenheid.

Anders dan in de nota van den Uyl is in het IPSO-plan uitgegaan van de eisen die door diverse belangengroeperingen (vakbonden) worden gesteld. De haalbaarheid van den Uyl; -een coalitie met het CDA-, en de haalbaarheid van Driehuis; -het aantal tweede kamer zetels van PvdA, PPR, PSP, CPN en D'66-, is hier en dat is dan typisch CPN, vervangen door de haalbaarheid middels (vakbonds-)strijd.

PdV

VROUWENSTUDIES 78/79

In het kader van de vrouwenstudies aan de economische fakulteit worden in het eerste trimester van het studiejaar 1978/79 een vijftal studiebijeenkomsten gehouden voor kandidaats- en doktoraalstudenten, als voorbereiding voor het schrijven van een paper of een skriptie. De bedoeling van deze bijeenkomsten is om aan de hand van literatuur een overzicht te krijgen van de deelterreinen waarover studies kunnen worden gemaakt of reeds zijn gemaakt en het inzicht te verdiepen door discussies over de gekozen literatuur. Daar het onderzoekerterrein zeer breed is kan de uiteindelijke keuze voor paper of skriptie liggen op het gebied van uiteenlopende vakgroepen. De betreffende vakgroep beoordeelt paper of skriptie, de studiebijeenkomsten zijn alleen een voorbereiding voor het kiezen en later schrijven van paper of skriptie. Deze voorbereidende bijeenkomsten staan onder leiding van Drs. M. Bruyn-Hundt.

programma

Het voorlopige programma ziet er als volgt uit:

3.10 Inleiding aan de hand van: Kahne, H. Women's role in the economy- in Economic independence for women- Sage Publications 1976.

Bruyn-Hundt, M. De westeuropese (gezins-)huishouding als produktiehuishouding-in Huishoudkunde in Nederland- Miscellaneous Papers 16-Landbouwhogeschool Wageningen 1978.

17.10 De betekenis van arbeid in het gezin aan de hand van:

Becker, G.S.- A theory of the allocation of time in: The economic Journal, september 1965. Bruyn-Hundt, M. Onbetaald werk in het nationaal inkomen in Intermediair 31.3.1978.

31.10 Enkele aspecten van arbeid buitenshuis aan de hand van:

Cain, G.G. en Dooley, M.D.- Estimation of a model of married woman in Journal of Political economy 1976 no. 4. Mok, A.L. Is er een dubbele arbeidsmarkt in Nederland?, praeadvies voor de vereniging voor de staathuishoudkunde 1975. Visser, A.C.M. en Lambooy, J.G.- Segmentering en mobiliteit- referaat no. 2 in de serie 'De arbeidsmarkt vandaag en morgen' van de Raad voor de arbeidsmarkt SER 10.3.77.

14.11 Wetgeving en vrouwenarbeid aan de hand van: Adviesaanvraag aan de SER en de EK over het beleid inzake de positie van de vrouw m.b.t. de arbeid 15.6.76.

Emancipatienota van de regering aan de Tweede Kamer 18.5.77.

Beloning huishoudelijke arbeid aan de hand van:

Bruyn-Hundt, M. Een geëmancipeerde inkomensverdeling in E.S.B. 11.4.73.

Mickelwait, D.R., Riegelman, M.A. and Sweet, C.F.- Women in rural development-Westview Press, Boulder 1976.

28.11 Vrouwen in ontwikkelingslanden aan de hand van:

Tinker, H. Women in developing societies in: Economic Independence for Women, zie onder 3.10

De bijeenkomsten zullen plaats vinden in kamer 3350 van het Burg. Tellegenhuis en steeds duren van 15-17 uur. Inlichtingen en aanmelding bij M. Bruyn-Hundt, tel. 020-5254195 of 072-112541.

NdB.

PROF ZIMMERMAN INTERVIEW

TER GELEGENHEID VAN ZIJN EMIRITAAT

"Over belangstelling voor het vak heb ik nooit te klagen gehad. Volgens het Structuurrapport is het een van de meest gekozen keuzevakken, met altijd wel duidelijk geëngageerde studenten met een uitgesproken politieke belangstelling. Voor de oorlog werd het vak ook gedoceerd, toen heette het koloniale economie. Degenen die het toen kozen, waren twee categorieën. Eén omdat het het kleinste bijvak was (die mensen heb je altijd) en een andere groep, omdat ze naar de koloniën togingen. Je zou kunnen zeggen dat was een volkomen niet geëngageerde groep."

"Charitas is ten slotte een vorm van consumptie, er is zoiets als: "Je voelt je er nog zolekker bij ook."

vak

*Over de inhoud van het vak, economie der minder ontwikkelde gebieden.

"Ik zou het in eerste instantie willen noemen: Het toepassen van economische theorie op landen met een heel andere economische structuur en ook wel politiek, die zoals we dat in 1950 bekeken, economisch onderontwikkeld zijn. Dat is eigenlijk het begin geweest. Wij uit het westen die dus altijd willen uitdragen, zoals u weet, wilden de jongens daar vertellen, hoe het allemaal veel beter zou kunnen. En in 1950 wisten we dat ook precies. We wisten: die landen hebben te weinig kapitaal en dan moet er kapitaal gevormd worden. Ze hebben teveel landbouw, te weinig industrie. Ze moeten geïndustrialiseerd worden, daardoor zou dan ook het werkgelegenheidsvraagstuk opgelost worden."

*Het projecteren van ons geluk op hun situatie?

"Het is niet alleen ons geluk, het is ook ons ongeluk. Wij hebben - en dat heeft een collega van mij, Van Dam, wel heel treffend naar voren gebracht -, we hebben meestal onze problemen geprojecteerd op de derde wereld. En wat ook studenten in dit vak aantrekt is een zeker onbehagen hier. Het zien van dingen die ze hier niet bevalt. Vaarschuwen dat ze het vooral niet moeten doen zoals wij het gedaan hebben. Nu is gebleken, dat je er met die industrialisatie allen nooit kunt komen. Wij hebben in de vorige eeuw het bevolkingsaccres geheel kunnen opvangen in de industrie en dan zie je bij ons ook de steden snel uitgroeien. Het grootste verschil met de derde wereld is dat daar de bevolkingsaanwas minstens twee maal zo groot is als het hier was en dat het absorptievermogen

Prof. Zimmerman tijdens zijn afscheidscollege

van de industrie veel en veel kleiner is dan het 100 jaar geleden was. De Relative Incremental Employment to Output Ratio, een elasticiteitscoëfficiënt die aangeeft, met welkpercentage de werkgelegenheid toeneemt als de industriële productie met 1% stijgt is op het ogenblik in Europa negatief aan het worden".

"De Buitenlandse Politiek verkeert eigenlijk nog in het stenen tijdperk"

technologie

*Het overbrengen van de modernste westerse technologieën is toch niet bepaald een juiste oplossing voor het werkgelegenheidsprobleem?

"Dat is wel zo, maar dat kunt u daar niet verkopen, dan zeggen zij dat wij hen met oude rommel opscheppen, omdat we bang zijn dat er concurrentie ontstaat. Ze willen de nieuwste industrie hebben. Die verouderde machines hebben echter ook nog een verschrikkelijk klein absorptievermogen. Je zou vermoedelijk terug moeten gaan tot machines van 1880 of zoiets, maar die worden nergens meer gemaakt. Je kunt wel op een heel andere manier industrialiseren. Wij hebben geïndustrialiseerd tezamen met een urbanisatieproces. Dat hangt samen met de ontwikkeling van de stoommachine, die alleen maar grootschalig efficiënt was aan te wenden. Nu hebben we later de electro-

Prof. Dr. L.J. Zimmerman doceert sinds 1967 Economie van de Ontwikkelingsgebieden aan deze faculteit en Algemene Economie en Macro-Economie aan de Vrije Universiteit te Brussel. Alhoewel Prof. Zimmerman nog 1 jaar aan onze faculteit, buiten het bezwaar van Rijkschatkist blijft werken, was zijn emiritaat reden voor Rostra om een gesprekje met hem te voeren.

Fragmenten uit de loopbaan van Prof. Zimmerman:

- '40-'45 Centraal Bureau voor de Statistiek
- '45-'47 Redacteur Economie bij Het Parool
- '47-'52 Hoogleraar in Mainz
- '52-'54 Directoraat Generaal Buitenlandse Economische Betrekkingen in Den Haag
- '52-'67 Institute of Social Studies
- '60- Hoogleraar Brussel
- '67- Hoogleraar Amsterdam

"We zijn zulke verschrikkelijke Christenen allemaal."

motor gekregen, en die is kleinschalig aan te wenden, wat je dus kunt doen, en dat propageer ik hevig, nog niet met erg veel resultaat is kleinschalig industrialiseren op het platteland. De seizoenwerkloosheid zou dan opgevangen kunnen worden in kleine bedrijven. Dit is typisch het chinese ontwikkelingsmodel.

Marx heeft het in zijn jonge jaren ook duidelijk gepropageerd. De Sowjet Unie heeft gekozen voor het klassieke Engels-Amerikaanse model."

ontwikkelingshulp

*Ja, er staan hele grote bedragen op het Budget en die krijgen ze niet op. De buitenlandse politiek verkeert eigenlijk nog in het stenen tijdperk. Als we niet eens in staat zijn de Rijn zilver te krijgen (wat met een nationale rivier als de Thames wel lukt), ja, wat verwacht je dan van een internationale samenwerking met de Derde Wereld. We hebben op een aantal gebieden een hoeveelheid kennis die werkelijk deze landen ten goede zou kunnen komen. Verder zie ik een zekere hoeveelheid kapitaalhelp, gezien het feit dat al deze landen kampen met betalingsbalansmoeilijkheden, ook nog wel zitten. Maar uiteindelijk geloof ik dat de emancipatie van de Derde Wereld een zaak is van de Derde Wereld zelf. Wat wij kunnen doen is heel erg marginaal."

werkloosheid

*Is koopkrachtverheveling naar de Derde Wereld een middel van onze 'crisis' af te komen?

"Eén van de weinige economische theorieën die het vrij goed uithoudt, dat is een theorie van Jean Fourastier, die zegt dat wij in het jaar 2000 ± 80% van de werkende bevolking in de dienstensector zullen hebben. Een uitbreiding van de industriële productie leidt in bijna heel West Europa tot een teruggang van het aantal arbeidsuren, en ook wel met het aantal arbeidsplaatsen. Als je daaraan

vervolg op pag. 15

vervolg van pag. 14

foto:

Prof. Zimmerman, het
cadeau en Prof. Verburg
(vlnr)

Vervolg interview
Prof. Zimmerman

Iets wil doen dan zal je werkgelegenheid moeten gaan zoeken in de tertiaire sector, en dat heeft met die koopkrachtsoverheveling niet zo veel te maken.

Wel kun je die buitenlandse ondersteuning gebruiken als een vorm van conjunctuurpolitiek.

Dat is natuurlijk niet erg mooi en ethisch, maar het is natuurlijk wel efficiënt, en dat is vermoedelijk wel het belangrijkste.

Er zit natuurlijk nog wel een stukje ethiek bij. Vroeger had je Zending en Missie. Nu je geen koloniën meer hebt is dat allemaal een beetje minder geworden en men wil nu op een andere manier toch graag wel eerlijk en serieus gemeend hulp verlenen. Caritas is tenslotte een vorm van consumptie, er is nog zoiets als "Je voelt je er nog zo lekker bij ook".

De christelijk moraal speelt hier toch wel een heel duidelijke rol, die kun je in Europa natuurlijk absoluut niet wegdenken.

Wij zijn zulke verschrikkelijke christenen allemaal. Ja, ik bedoel ook de meest verwoede communist.

Dat is allemaal doordrenkt met de Joods-Christelijke gedachtenwereld."

scripties bij SEO

Bij de Stichting voor Economisch Onderzoek zijn momenteel onderzoekopdrachten in uitvoering, waarbij een 25-tal gemeenten betrokken zijn. Door de Stichting is over deze gemeenten veel interessant materiaal verzameld. Dit materiaal is ook beschikbaar voor studenten die een doctoraalscriptie willen schrijven over bijvoorbeeld: het subsidiebeleid, de analyse van produktiekosten voor het bouwrijpmaken van industrieterreinen, de analyse naar prijsdifferentiaties bij woningbouw kavels, de erfpachtpolitiek, een algemene analyse van statistische informatie over grond en grondprijzen, of mogelijke andere onderwerpen.

Voor meer informatie kan men zich wenden tot de Stichting voor Economisch Onderzoek, Jodenbreestraat 23, Drs L. Vink, kamernummer 1187, telefoon: 24 24 12, toestel 17.

Tevens is een onderzoek van start gegaan dat als tweeledig doel heeft:

- Het opstellen van normen voor vestiging of verplaatsing van ambachtelijke of kleine industriële bedrijven. Bijzondere aandacht zal daarbij worden geschonken aan de problemen bij stadsvernieuwing en aan de mogelijkheden van bedrijfsverzamelgebouwen.

strijd

*Is het mogelijk hulp ten goede te laten komen aan de allerarmsten in een land?

"Jawel, bij regionale ontwikkelingsprojecten, zodat een mengvorm ontstaat van industriële en agrarische bedrijven. Alleen de meeste regeringen in de Derde Wereld zijn er niet erg in geïnteresseerd. Die zijn veel meer geïnteresseerd in de steden. Weet u dat Marx een keer een uitspraak heeft gedaan dat je de hele geschiedenis eigenlijk ook best zou kunnen schrijven als de strijd tussen stad en platteland? Deze strijd is in West-Europa wel een beetje afgelopen. Maar in de Derde Wereld, als je daar de stad uitgaat val je praktisch terug in het stenen tijdperk."

scheef

*Leidt ontwikkelingshulp tot scheve inkomensverdelingen?

"Of dat nu door die ontwikkelingshulp komt kunnen we nu even in het midden laten, maar het staat op het ogenblik wel vast dat als we van landen met de laagste inkomens gaan opklimmen tot ± 600 à 800 dollar (per jaar per hoofd)

- Het opstellen van een planologisch model waarin een functioneel verband wordt gelegd tussen de verschillende vormen van ambachtelijke bedrijvigheid enerzijds en de afzetmarkt anderzijds.

Begonnen wordt met een vooronderzoek waarin de begrippen nauwkeuriger moeten worden omschreven en de bestaande (statistische) gegevens op hun merites zullen worden beoordeeld. Het vooronderzoek zal uiterlijk in januari 1979 worden afgesloten.

Doctoraalstudenten die overwegen een scriptie of werkstuk over dit onderwerp te schrijven (of die daar al aan zijn begonnen) kunnen contact opnemen met Jacques Hilhorst, kamer 1392, tel. 24 24 12. Gezien de tijdsplanning is enige spoed daarbij gewenst.

Kandidaatassistenten

De komende maanden zal er bij de S.E.O. weer behoefte zijn aan kandidaatassistenten met een empirisch kwantitatieve belangstelling. Geïnteresseerden kunnen zich ter informatie of sollicitatie aanmelden bij het Secretariaat S.E.O. kamer 1195 telefoon 24 24 12.

de inkomensverdelingen aldoor schever worden, van dat punt af gaat het dan gelijkmatiger worden. Dat is nu een van die dingen waarvan je kunt zeggen dat het een empirische wetmatigheid is, maar het is natuurlijk géén noodzakelijkheid. Het hangt natuurlijk wel samen met de hulpverlening, maar zonder deze zou het waarschijnlijk ook wel gebeuren. Je kan je onmogelijk tot die hele bevolking richten. Je begint ertegen en daar krijg je dan een snellere groei dan in de rest van het land."

democratie

*Is het realistisch om alleen democratische regimes te steunen?

"Ik geloof niet dat u veel landen in de Derde Wereld zult vinden waar nu toevalig datgene bestaat wat wij een democratie noemen. Eigenlijk wordt die nergens behalve in een paar West-Europese landen aangetroffen. De meeste ontwikkelingslanden hebben een of andere vorm van militaire dictatuur. Wat samenhangt met het feit dat het leger over het algemeen de meest efficiënte organisatie is die zo'n land heeft. Ik geloof niet in het kiezen van wat je kunt noemen leuke landen, die zijn er praktisch niet".
"Of ik in Argentinië zou willen voetballen? Je zou ook bezwaar kunnen hebben tegen de Olympische Spelen in Moskou. Dan zouden we eigenlijk alleen maar in Holland moeten blijven spelen, of België misschien."

socialisme

"Volgens mij hoeft een socialistisch systeem per se geen dictatoriaal systeem te zijn. In bepaalde landen is het dat wel, en dan werkt het ook niet erg efficiënt; maar ik geloof dat voor alle ontwikkelingslanden een planmatige produktie noodzakelijk is.

Ik geloof dat het bedrijfsleven met een winstmotief over het algemeen efficiënt zou kunnen werken, maar wel met uitgesproken overheidscontrole.

Een probleem is dat de meeste regimes nogal corrupt zijn.

Wij zijn van de corruptie voor het grootste gedeelte afgekomen via het laissez-faire systeem in de vorige eeuw.

Er blijven nog wel enige dingen over waar de overheid op grote schaal ingrijpt, zoals bij wapenaankopen, nou ja... en dan is het bij ons ook wel eens niet helemaal zuiver.

Er is dus in de ontwikkelingslanden een paradox. De ontwikkelingspolitiek vereist overheidsingrijpen, maar dat werkt corruptie in de hand. Men zou de cleptocratie moeten kunnen omzetten in een efficiënte bureaucratie."

oorlog

*Is een gewapende confrontatie tussen arme en rijke landen waarschijnlijk?

"De oorlog is na 1945 altijd doorgegaan en er is altijd wel op een of andere manier een westers land bij betrokken. Dat is iets dat de meeste mensen zich niet realiseren. Dat het een confrontatie op werkelijk grote schaal gaat worden, dat geloof ik niet."

Herman van Oorschot
Auke Uilkema

MANIPULATIES ROND POLI-

Op maandag 4 september verstoorden studenten de opening van het Akademisch Jaar aan de Katholieke Hogeschool Tilburg, aldus de media.

Hun grieven betroffen het feit, dat het Stichtingsbestuur van deze instelling ten tweede male geweigerd had, Dr. Glombowski uit Berlijn te benoemen tot gewoon hoogleraar in het vak Politieke Economie en Maatschappelijke Orde (PEMO). Dit nieuwe vak PEMO was door de Economische Fakulteit aldaar ingesteld als een compromis tussen de wens van studenten om de invoering van de marxistische economie enerzijds en de poging tot verhinderen hiervan door tegenstanders anderzijds.

De invoering van PEMO heeft inmiddels een voorgeschiedenis van twee en een half jaar. De tijd dat men echter op een of andere wijze met politieke economie bezig is geweest is nog veel langer. In het collegejaar 1972/73 nam namelijk een groep studenten de draad van de beoefening van de politieke economie weer op (zij vormen de nu nog steeds bestaande werkgroep Polek), een draad, die door Prof. van der Klundert was afgebroken. Van der Klundert had op het eind van de zestiger, begin zeventiger jaren naam gemaakt door in het zadel van de beweging onder de studenten politieke (i.h.b. marxistische) economie in het programma in te voeren. Het internationaal kongres "Capitalism in the Seventies" in 1970 in Tilburg was in deze ontwikkeling een hoogtepunt. In deze zin kan men dan ook spreken van een zekere continuïteit tussen de studentenbeweging op het einde van de zestiger jaren en de versterking van de opening van het Akademisch Jaar nu in 1978.

katholiek

Voor een beter begrip van de grieven van de studenten in 1978 is het noodzakelijk om allereerst het een en ander uiteen te zetten over de plaats van het Stichtingsbestuur (SB) in de organisatie van de Katholieke Hogeschool Tilburg (KHT). De KHT heeft als bijzondere instelling van onderwijs een SB aan de top. Deze heeft over het algemeen dezelfde bevoegdheden als de minister bij een Rijksinstelling. De SB houdt zichzelf door coöptatie in stand. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat dit clubje "kliekerig" werd. In het geval van de KHT is de achterban, waaruit dit clubje voortkomt de conservatieve stroming uit de oude KVP. (tegenwoordig een oud-wethouder van de KVP van Den Haag, de vicaris van het bisdom Den Bosch, twee burgemeesters van resp. Bakel-Milheeze en Roosendaal, een hoge ambtenaar in Brussel, een oud-curator van de KHT en een directielid van Heineken). Deze conflicten hadden zo'n slechte verhouding tussen HR en SB geschapen, dat een delegatie van de HR met een delegatie van het episcopaat van de katholieke kerk (dit benoemt het SB) is gaan praten. Gevolg: een commissie ter verbetering van de verhoudingen.

Slechts binnen de macht van deze regenten konden in de laatste acht jaren de WUB-organen zich ontwikkelen. En de grenzen van de vrijheid van de WUB-organen werden ook verscheidene keren gevoeld. Zo wilde het SB de konfessionele signatuur van het KHT nieuw leven inblazen. Hiertoe werd de commissie Les-

Crauwart in het leven geropen. De diverse geledingen van de KHT mochten hiervoor leden aanwijzen, zo ook het SB en de Hogeschoolraad (HR). De HR wees Renate Rubinstein aan. Het SB accepteerde haar niet. Toen de beslissing over de signatuur naderde, sprak de HR zich in overgrote meerderheid uit voor afschaffing van de katholieke signatuur en voor de omvorming tot een rijksinstelling. Het SB besloot de katholieke signatuur juist te handhaven, te versterken en nieuw leven in te blazen. Twee door de HR voorgedragen buitenuniversitaire leden voor de raad werden door het SB afgewezen en eigenstandig benoemd het twee anderen, waaronder een werkgever.

Wel dit SB had dus geweigerd Dr. Glombowski te benoemen. Het protest doet al vermoeden, dat dit niet zomaar een hamerstuk was. Vanaf 1972/73 waren studenten (de werkgroep Polek) met enige wetenschappelijke medewerkers bezig geweest om buiten het officiële studieprogramma om zich de politiek (i.h.b. marxistische) economie eigen te maken. Zij organiseerden een inleidende cursus politieke economie, die in de eerste jaren meer dan honderd studenten trok. In de laatste jaren ontwikkelden zich binnen de Polek-activiteiten een economie cursus voor vakbondleden, een vrouwengroep, een crisisgroep, een transitiegroep e.a. Tussen de activiteiten door had de Polekgroep in 1974 de heropneming van de politieke economie in het curriculum aangekaart. En het is

Bij de opening van het Akademisch Jaar hebben studenten aan de economische fakulteit in Tilburg hun jarenlange moeilijkheden rond de benoeming van een professor op demonstratieve wijze aan de orde gesteld. De moeilijkheid rond deze benoeming is dat alle democratische organen in Tilburg ene Dr. Glombowski hebben voorgedragen voor het professoraat. Alleen het oude katholieke stichtingsbestuur houdt de benoeming opnieuw (de procedure loopt al enkele jaren) tegen. Onze fakulteit heeft er in zoverre mee te maken, dat het stichtingsbestuur in Tilburg een brief van van den Doel gebruikt als argument om niet tot benoeming over te gaan. Van den Doel heeft als "deskundige" in opdracht van onze fakulteit geadviseerd Nu doet het stichtingsbestuur het voorkomen, dat dit advies is uitgebracht namens de Economische Fakulteit in Amsterdam. "In opdracht van" is echter iets anders dan "namens".

Derhalve een foutieve voorstelling van zaken. Het gaat hier om een zuiver particuliere mening van van den Doel, die niet in de Fakulteitsraad noch in het Fakulteitsbestuur is besproken. Benoemingen zijn altijd een gevoelige zaak. Vaak worden bij deze aangelegenheden deskundigheid en politieke mening vermengd.

In Rostra 61 hebben we uitgebreid aandacht besteed aan een aantal benoemingen aan onze fakulteit. Hierbij kwam ook de benoeming van van den Doel ter sprake. Een benoeming, waarbij ook de nodige politieke adertjes onder het gras zaten en waarbij procedureel nogal wat "fouten" zijn gemaakt. De Aktiegroep Economisten heeft toen alle onverkwikkelijkheden rond die benoeming openbaar gemaakt. Dat hebben de Tilburgse studenten nu ook gedaan rond de benoeming van Glombowski. Dit, nadat er via andere kanalen al selektief het e.e.a. uitlekte. Dat van den Doel nu in Tilburg in opspraak is gekomen, raakt de positie van onze fakulteit. Vandaar dat we dit artikel plaatsen. Enerzijds omdat de positie van van den Doel toch al gevoelig ligt, als het gaat om benoemingen. Anderzijds om informatie te verschaffen, die duidelijk maakt, dat niet namens onze fakulteit negatief is geadviseerd in deze benoeming, maar dat het hier een particuliere opvatting van van den Doel betreft.

PdV.

deze laatste activiteit, die met de weigering tot benoeming van Dr. Glombowski een negatief hoogtepunt heeft gekregen. Een lange mars van vier jaren langs de WUB-organen werd op het laatste moment door de roomse regenten tegengehouden.

vervolg op pag. 17

TIEKE EKONOMIE TILBURG

vervolg van pag. 16

de lange mars

De lange mars was begonnen met de strijd om de erkenning van de marxistische ekonomie als een wetenschappelijke politieke stroming. Daartoe had Polek een "Roodboek" uitgegeven, waarin de verschillen in wetenschappelijke grondslag van de gangbare en de marxistische ekonomie uiteengezet werden. Na een optreden van Mandel, de komst van Dutschke, een inleiding van Joan Robinson, een hearing van de gehele fakulteit door de fakulteitsraad, vele akties van studenten en een gewonnen kort geding tegen Schouten (deze vergeleek de aktiviteiten van Polek met die van 'Stürmer'), werd de erkenning in februari 1976 een feit. Be bestuurlijke vorm, die aan deze erkenning werd gegeven, was de instelling van het compromis-vak PEMO, nl. zowel politieke ekonomie (met als belangrijkste onderdeel de marxistische ekonomie) als een vergelijking van ekonomische stelsels. Daarna begon de strijd om de afbakening van het nieuwe vak PEMO. In deze strijd sneuvelde het uit pure tegenstanders bestaande fakulteitsbestuur. Een nieuw fakulteitsbestuur, dat zich zakelijker tegenover PEMO opstelde, maakte in december 1976 de afbakening rond, besliste dat het vak op 1 september 1978 zou starten en riep een benoemingscommissie in het leven. Er werd verder besloten een aparte vakgroep op te richten, omdat er binnen de bestaande algemene ekonomische vakgroep een grote weerstand tegen invoering van de politieke had bestaan, wat zich onder andere daarin uitte, dat binnen het studiepakket niet of nauwelijks aandacht aan de politieke ekonomie werd besteed. Bovendien hadden enige leden van deze vakgroep zich ook uitdrukkelijk als tegenstander uitgesproken in het gesneuvelde fakulteitsbestuur.

raad pro glombowski

De benoemingscommissie onder voorzitterschap van Prof. Bosman selekteerde uit meer dan 70 kandidaten 4 mensen. Een ongebruikelijke selectie. Maar evenals in alle voorgaande fasen kwamen ook hier dezelfde tegenstellingen weer boven. De meerderheid, 4 leden, had twee kandidaten en de minderheid, 3 leden, had ook twee kandidaten. De minderheid kon nu gezocht worden iets van de materie af te weten, de meerderheid had aan marxistische ekonomie nooit iets of zeer weinig gedaan. Daarbij komt, dat één van de leden van de meerderheid (Prof. Stevers) bij alle sollicitatiegesprekken afwezig geweest was wegens andere belangrijke bezigheden. De fakulteitsraad nam op 2 maart 1978 de kandidaten van de minderheid over met 15 stemmen voor, 4 tegen en 1 onthouding; een comfortabele meerderheid dus. De twee kandidaten waren Dr. Glombowski en Dr. Semmler, beiden uit Berlijn. Het CvB nam de voordracht van de fakulteit over en gaf een aanbeveling aan het SB....., echter alleen met de naam van Dr. Glombowski. Desgevraagd motiveerde het de enkelvoudige aanbeveling zeer hypocriet met het antwoord: om de

schijnwerper zoveel mogelijk op de eerste kandidaat te laten vallen. Hypocriet, omdat de , bij een bezetting (22 juni jl.) onderschepte notulen van een vergadering tussen SB en CvB een heel andere voorstelling gaven. De tweede kandidaat was in de ogen van beide colleges onbenoembaar, want hij was een uitgesproken 'dogmaticus'. Andere onderschepte notulen bbrachten nog meer dingen aan het licht. Zo had bv. de over de afbakeningskwestie gestruikelde decaan Kolnaar al in februari 1977 (de benoemingscommissie bestond roen twee weken) kontakt opgenomen met het SB en dit geadviseerd de kandidaat t.z.t. ook inhoudelijk te beoordelen. Overigens gaat er ook een lijn van Marius Broekmeijer naar Kolnaar. Hij schreef Kolnaar o.a.: "Ik meen, dat de zaak weliswaar in Tilburg wordt uitgevochten, maar een heilloos uitstralings-effect kan krijgen, als de Polekgroep zijn zin zou krijgen".

FEW Amsterdam

En laat nu het tweede advies van de G.U. nog negatiever zijn dan het eerste. Daarnaast waren de andere adviezen, met name die van de Duitse zusterfakulteiten, positief, weliswaar in verschillende bewoordingen. Bij het advies van de G.U. willen we tenslotte stilstaan, want dit werd de stok, waarmee het SB uiteindelijk sloeg. Deze klap kwam, nadat de fakulteit de voordracht in tweede instantie had gehandhaafd (17 tegen 1) en het CvB bij haar aanbeveling bleef, zij het nu "onder het uitspreken van een zekere aarzeling". Dit was voldoende voor het SB om voor de tweede maal de benoeming te weigeren. Inmiddels het de HR het CvB ten derde male met Dr. Glombowski naar het SB gestuurd. Het meest interessant echter waren de tijdens een bezetting gevonden adviezen van de zusterfakulteiten. We komen hierop terug, want vooral die van de G.U. heeft een beslissende rol gespeeld. Maar eerst nog de loop van het verhaal. Het SB legt op 3 mei de aanbeveling van het CvB naast zich neer. Een van de trucs, waarmee het

te voorschijn kwam, luidde: de adviezen van de zusterfakulteiten t.a.v. Dr. Glombowski zijn nog niet duidelijk genoeg; er moest een herconsultatie plaats vinden van de zusterfakulteiten. Studenten hebben zich heftig hiertegen verzet, omdat wel duidelijk was, dat het SB een stok, die er tot dan toe niet was, probeerde te vinden, om de hond te slaan, i.c. de benoeming tegen te gaan. En laat nu inderdaad het tweede advies van de Erasmus-universiteit het eerste tegenspreken.

v.d. Doel

Zoals gezegd heeft het advies van de G.U. een doorslaggevende rol gespeeld. Alle geledingen in Tilburg (studenten wetenschappelijke staf, fakulteitsraad etc.) zitten met de vraag: kan dit advies nu beschouwd worden als een advies van een zusterfakulteit? In Tilburg vindt men het een rare zaak, dat één persoon in opdracht van de fakulteit een oordeel geeft. Het lijkt een oneigenlijke wijze van adviseren door zusterfakulteiten. Een persoon kan zo met de vlag van een fakulteit een grotere invloed uitoefenen dan een fakulteitsraad. Maar bovendien heeft de fakulteit ook nog een persoon uitgenodigd, die in Nijmegen een diep konflikt heeft gehad met als één van de problemen: opvattingen over de inhoud van een vak als PEMO. De schreeuwelijke overspannen toon van het advies van van den Doel was voor de fakulteitsraad dan ook aanleiding het advies niet serieus te nemen. De stuitend arrogante wijze, waarop van den Doel zichzelf reeds in de derde regel van zijn brief als deskundige aanprijst, ontleent hem juist gezag. Verder is bv. het argument, dat de naam Glombowski voor zou moeten komen in het werk van K. Kühne, Oekonomie und Marxismus (Leuchterhand 1972 en 1974) is vals, omdat Dr. Glombowski pas in 1976 is gepromoveerd en hij in de jaren, dat 'Oekonomie und Marxismus' geschreven werd, nog niet publiceerd. Overigens komen de door van den Doel genoemde autoriteiten Rowthorn en Schefold er ook niet in voor. De conclusie, die van den Doel hieruit trekt, hangt dan ook in de lucht.

akties

We kunnen hier helaas niet de gehele brief van van den Doel bespreken, omdat die dan ook bij deze tekst gepubliceerd zou moeten worden. Wel weten we, dat het eigenlijk het enige volledige negatieve advies is, waartegenover vele positieve adviezen staan, met name uit de B.R.D.. Maar de G.U. had met dit advies wel de stok verschaft aan het SB van de KHT om het werk van een generatie van studenten af te stoppen. De heftige beroering, die deze hele gang van zaken bij studenten en anderen heeft losgemaakt, heeft geleid tot de bewuste akties tijdens de opening van het akademisch jaar. De allerlaatste ontwikkelingen zijn zoals gezegd, dat de HR de beslissing van het SB ook niet heeft gepikt en het CvB nu ten derde male met de aanbeveling van Dr. Glombowski naar het SB heeft gestuurd. In afwachting van de beslissing door het SB zullen in Tilburg de aktiviteiten tegen het SB opgevoerd worden. Wij vragen daarbij aan onze Amsterdamse vrienden om solidariteit.

WERKGROEP POLITIEKE EKONOMIE
HOGESCHOOL. 225, TILBURG
TEL. 013- 662007

(naam bij de redactie bekend)

AGE 10 JAAR jubileum in november

EEN WELKOME VERRASSING I * * * *

Het kongres ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de AktieGroep Economen zal op 23 en 24 november op onze Fakulteit worden gehouden.

Volgende maand zal uitgebreider ingegaan worden op de thema's die op het kongres aan de orde zullen komen. Voor wie geïnteresseerd is volgt hier in ieder geval een opsomming van de onderwerpen die aan de orde zullen komen.

Op de eerste dag:

5 inleidingen over het thema "ontwikkelingen in het moderne kapitalisme".

- multinationale ondernemingen, technische ontwikkeling en internationalisatie.
- sektorale werkgelegenheid, ontwikkelingen in Nederland
- EEG, Industriële Organisatie
- Run-away Kapitaal en werkgelegenheid
- Staatsmacht

Op de tweede dag:

5 inleidingen over het thema "progressieve economische politiek".

- socialisatie van de vraag
- institutionele aspecten
- inkomenspolitiek en werkgelegenheidsbeleid
- herstrukturering en vakbewegingsbeleid
- industriepolitiek en socialisatie van de concurrentie

Op beide dagen zullen de 5 inleiders van die dag een forumdiskussie voeren ter afsluiting van de inleidingen.

Tevens zal er een bundeltje verschijnen waarin de diverse sprekers uit binnenland en buitenland een stukje zullen publiceren.

Rob Kerstens

EEN WELKOME VERRASSING II * * * *

Ook ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de AktieGroep Economen op:

24 november 20.00 uur Mensa Weesperstraat Reunie...

24 november 22.00 uur Mensa Weesperstraat FEEST....

half november verschijnt het boekje "Geschiedenis van een AktieGroep"

Rond 24 november: Voetbaltournooi, Nadere aankondiging hiervan volgt.

Adri Stam

EEN WELKOME VERRASSING III * * * *

Precies tussen 15 en 22 november zal het zevende nummer van het Tijdschrift voor Politieke Economie verschijnen. Op zich is dat niet zo bijzonder, hoewel het bij wijze van uitzondering nu eens in de bedoeling ligt, het blad op tijd te laten verschijnen. Toch is er meer aan de hand, een reden ook waarom voor dit zevende nummer juist even de aandacht wordt gevraagd.

Het betreft namelijk een speciale uitgave ter ondersteuning van het feit, dat de aktiegroep economen haar tienjarig bestaan viert. Om die reden zijn, voor deze ene keer, alle bijdragen geschreven door leden en oud-leden van de aktiegroep. Het thema van dit speciale kongresnummer is: zeventig - tachtig. De enige visie die tot nu toe over de ontwikkelingen in de jaren tachtig ruime bekendheid heeft gekregen, is die van Bestek 81. Dat is natuurlijk te gek om los te lopen. Daarom wordt ten aanzien van een aantal onderwerpen door verschillende economen van linkse signatuur een analyse van de jaren zeventig gekoppeld aan een toekomstverwachting voor de jaren tachtig. Een korte greep uit de inhoud: APO's, bezuinigingen, woningverdeling, Nederlandse praktijken in het buitenland, Boccara, dekwalficatie

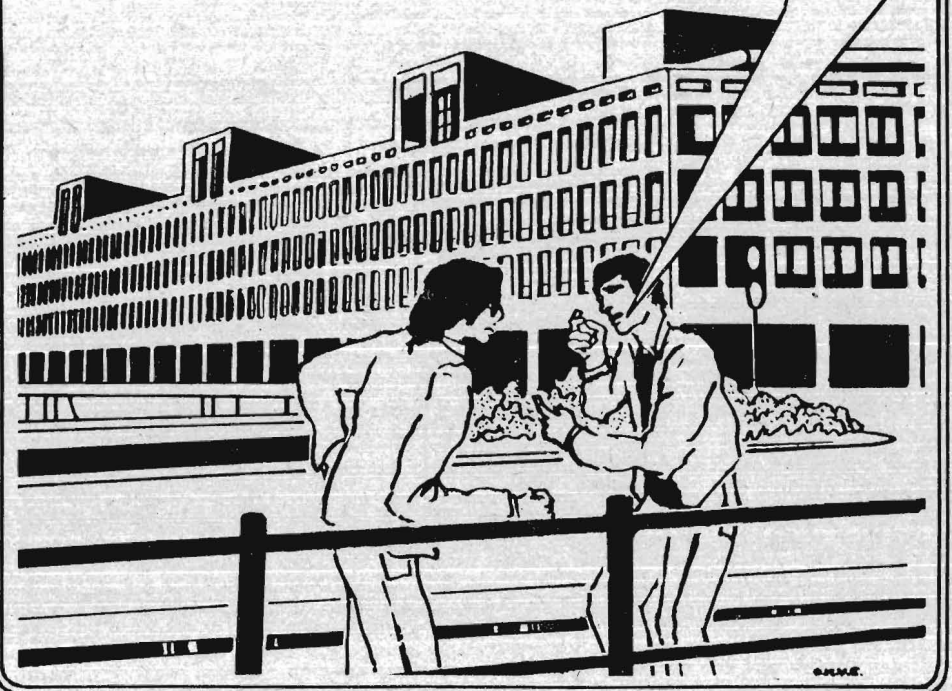
van de arbeid, de Nederlandse ekonomenstrijd, prijscompensatie, een nieuwe visie op de AIQ, socialisme, de Pit van de economie en tenslotte een korte geschiedenis van de aktiegroep economen. Medewerkenden in ieder geval: Dick van der Laan, Maarten van Klaveren, Boe Thio en Rob de Klerk, Gerrit Vlieger, Frans van Wijk, Ton Korver, Willem van Someren, Ferd Crone, Rob Boonzajer Flaes, Adri Stam en Adriaan Boorman. Het ligt in de bedoeling, dit speciale TPE-nummer te verspreiden onder een zo groot mogelijk publiek. Het zal in elk geval een bijdrage vormen aan het internationale kongres van de aktiegroep economen, dat zoals bekend in november zal plaatsvinden in Amsterdam.

R.M. Boonzajer Flaes.

Tijdschrift voor Politieke Economie

EN TOEN ZEI DIE ANDER:

ALS WE NU VOORTAAN DE HELE STUDIEGIDS OP STENCIL ZETTEN, IS HIJ MISCHIEN OOK OP TIJD KLAAR.....

DE BESCHRIJVING VAN DE PROPEDEUTISCHE STUDIËPROGRAMMA'S IS "WEGGECENSUREERD" UIT DE STUDIEGIDS. DE INFORMATIE IS NU OP STENCIL TE VERKRIJVEN OP HET FAKULTEITSBURO.

RONDUIT DE RAAD

ben sanders

Op het moment, dat deze Rostra in de bus valt, heeft de laatste vergadering van de fakulteitsraad, die nog niet van mijn kant op deze plaats van commentaar is voorzien, reeds 3 maanden geleden plaatsgevonden, om precies te zijn op 3 juli jongstleden. Toch zijn er in die laatste vergadering door de raad een aantal principe-uitspraken gedaan, die het waard zijn hier nog eens gememoreerd te worden; sterker nog: uitspraken, die ons in staat moeten stellen om de raad volgend jaar een beleid af te dwingen, dat gericht is tegen invoering van de 4-jaren nota van Pais en voor uitvoering van de in het herstructureeringsrapport geplande verbeteringen in het onderwijsprogramma.

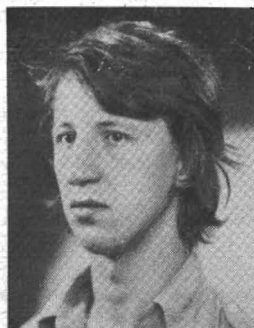
planningsnota

De raad behandelde in de vergadering van 3 juli de Planningsnota voor het studiejaar 1978/79. Deze Planningsnota, die jaarlijks door het fakulteitsbestuur wordt opgesteld en door de raad moet worden goedgekeurd, bevat in grove lijnen de plannen van de Fakulteit voor het komend studiejaar wat betreft onderwijs, onderzoek, bestuur etc. en bevat tevens voorstellen voor de verdeling van het totaal door het College van Bestuur aan de Fakulteit beschikbaar gestelde personeelsplaatsen en materiële kredieten over de verschillende vakgroepen c.q. bestemmingen.

5 jaar ?

Aangezien de meeste plannen uit de nota nog gevolgd zullen worden door meer concrete beleidsmaatregelen, waaraan te zijner tijd aandacht zal worden besteed, zal ik mij in de behandeling van de nota beperken tot twee punten.

Allereerst de openingspassage van het hoofdstuk over het onderwijsprogramma. Deze luidt: "Hoewel de beslissing over de aangevraagde studieduur van 5 jaar voor de F.E.W. nog niet is genomen, heeft de fakulteit besloten een aantal maatregelen (o.a. die met betrekking tot de invoering van de Algemene Inleiding in de propaedeuse en invoering van semesterblokken in het kandidaats) te nemen om reeds tot voorbereiding en gedeeltelijk ook tot invoering over te gaan van de in het Herstructureeringsrapport opgenomen herzieningen". Met deze uitspraak maakt de raad duidelijk, niet van zins te zijn zich niet te laten chanteren door onze grote plannenmaker Pais (met zijn nota 'Hoger onderwijs voor velen') en dat zij vasthoudt aan de voorgestelde verbeteringen van het onderwijs aan onze fakulteit, zoals die zijn vastgelegd in het door studenten en docenten in onderling overleg vastgestelde Herstructureeringsrapport (voor geïnteresseerden zijn er nog exemplaren van dit rapport beschikbaar op de aktiegroepkamer, kamer 2163).

Het tweede punt betreft de uitspraken, die de raad middels de Planningsnota heeft gedaan over de behoefte aan wetenschappelijk personeel. Het zal de regelmatige dagblad- en Folialezer niet zijn ontgaan, dat reeds door ex-staatssecretaris Klein een aantal voorstellen zijn gelanceerd om te komen tot bezuinigingen op het personeel van de universiteiten en dat die plannen tot bezuinigingen nog eens extra zijn aangescherpt door Pais. In de nota wordt duidelijk aangegeven, wat de mogelijke consequenties van het doorvoeren van dit soort plannen zijn voor onze fakulteit: het extensiveren van het onderwijs (nog meer mensen in één collegezaal), de invoering van een studentenstop, en meer van dergelijk fraais. In de nota worden deze consequenties hoogst bezwaarlijk of zelfs onaanvaardbaar genoemd.

Ook in deze keert de raad zich dus tegen het beleid van de nieuwe regering en met deze uitspraak moet het mogelijk zijn de raad ervan te weerhouden zelf de verantwoordelijkheid voor zo'n beleid op zich te nemen: Als deze regering van mening is, dat er bezuinigd kan worden, dan zullen ze zelf moeten aangeven hoe en waar.

pais

Door deze twee punten, in feite principe-uitspraken, uit de planningsnota te lichten, hoop ik, juist nu we nog aan het begin van het nieuwe studiejaar staan, duidelijk gemaakt te hebben, wat voor onze fakulteit de uitgangspositie moet zijn, wanneer in de eerstkomende tijd pogingen worden ondernomen om direkt (da de herprogrammering) of indirekt (via de geldkraan) de studiemogelijkheden op onze fakulteit af te breken. Het zullen in de eerste plaats de studenten moeten zijn, die een halt toeroepen aan deze pogingen, maar de fakulteitsraad heeft nu in ieder geval laten zien, niet ongevoelig te zijn voor de argumenten van studentenzijde en ook bereid te zijn stelling te nemen tegen Pais. Als de raad die bereidheid blijft tonen, zal Pais nog een zware dobber krijgen aan 'zijn' fakulteit.

Ben Sanders.

*Smakelijk
eten!*

HERPROGRAMMERING

drs. H. OOSTENDORP

Zoals in een eerder nummer van *Ros-trs* naar voren is gekomen, dreigt de meest recente beleidsnota inzake het hoger onderwijs, de Nota Hoger onderwijs voor velen (HOVV) het doorvoeren van een aantal noodzakelijke onderwijsverbeteringen aan de universiteiten onmogelijk te maken. Aan onze faculteit wordt ook getracht om via het uitvoeren van de voorstellen van het Herstructureringsrapport (HR) een beter onderwijsprogramma te creëren. In de conceptreactie van de faculteit op de nota HOVV (die nog niet door de faculteitsraad was behandeld, toen dit stukje geschreven werd) wordt het volgende gesteld: Aan de universiteit van Amsterdam en zeker ook aan de economische faculteit wordt in het kader van de herprogrammering gewerkt aan een verkorting van de studieduur, een betere samenwerking met h.o. HBO, een goede advisering van de studenten over welke studie voor hen nu geschikt is, aan een goede programmering en evaluatie van de onderwijsprogramma's, aan voorzieningen voor werkstudenten, aan maatregelen tegen studiëstaking en studievertraging etcetera.

hoger onderwijs

De voorstellen, die in de nota HOVV gedaan worden - met name de cursusduur van 4 jaar - betekenen, dat niet langer voldaan kan worden aan de eindtermen, zoals die zijn geformuleerd voor de afgestudeerde econoom aan onze faculteit. De ervaringen van de faculteit met

een cursusduur van ruim 4 jaar, waarbij de studieduur vaak meer dan 8 jaar bedraagt, hebben ertoe geleid, dat de faculteit thans studieduurverkortings tot maximaal 7 jaar bepleit door verlenging van de cursusduur tot 5 jaar.

Ook de gevolgen van de invoering van de voorstellen van de nota HOVV inzake de verhouding cursusduur/studieduur, de selectiviteit van de propedeuse, de differentiatie in het programma-aanbod, de advisering van de studenten na 1 jaar studie, de deelname aan de tweede fase etc. vervullen de faculteit met grote zorg. De faculteit dringt er dan ook bij de minister op aan het ingediende herprogrammeringsvoorstel (het HR) zo snel mogelijk goed te keuren.

propedeuse '78/79

In de propedeuse is de gewenste integratie tussen micro- en macro-economie in een algemene inleiding in het eerste trimester van de propedeuse weer een stapje dichterbij gekomen. De werkcolleges van micro en macro worden beter gecoördineerd en vullen elkaar aan, terwijl in de pleocolleges de samenhang van de vakken, de geschiedenis van de economie, en ook de methodologie enige aandacht krijgen. Een andere verbetering is, dat de algemene inleiding ook door wiskunde 1-deficiënten gevolgd kan worden. Daarnaast zal iedere student, die aan de propedeutische werkgroep micro en macro deelneemt, een mondelinge inleiding houden. De commissie, die deze plannen voor een algemene inleiding heeft uitgewerkt, zal gedurende het komende jaar het werk aan de integratie van alle

economische vakken in de eerste fase van de propedeuse (dus inclusief bedrijfseconomie waarschijnlijk) voort zetten. Ook zal in het komende jaar de evaluatie van m.n. de propedeuse meer gestalte krijgen.

semesters 79/80

Een andere belangrijke herziening van het onderwijs vindt in het 2e en 3e studiejaar plaats. Van een trimestersysteem (11 weken college) zal worden overgestapt op een semestersysteem (16 weken); hierbij zal de zwaarte van de stof niet toenemen, maar zal door een andere inhoud (evt.) en andere onderwijs- en werkvormen de studievertraging moeten worden vermindert.

De gevolgen van deze omzetting voor het rooster, het zalenbeslag, het onderwijsaanbod e.d. worden door een commissie onderzocht, die al een ontwerp-voorstel over deze zaken aan de vakgroepen en de faculteitsraad heeft voorgelegd.

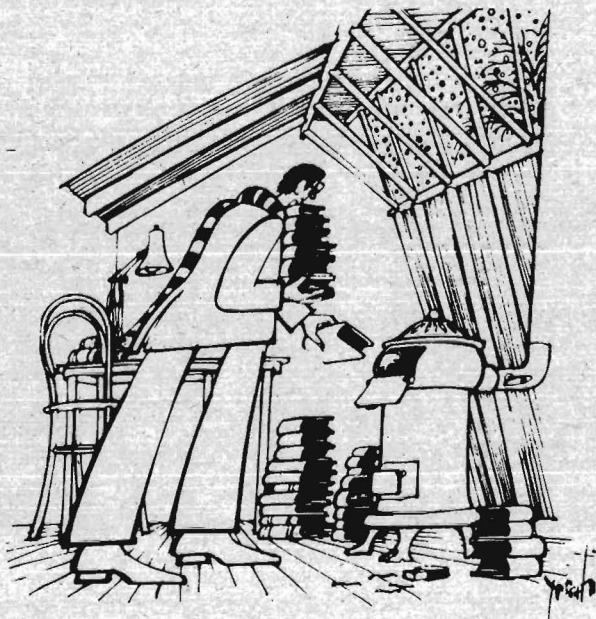
Wat betreft de wijzigingen in de inhoud van de vakken en de daarbij te hanteren onderwijs- en werkvormen is een tweede commissie ingesteld, die in eerste instantie de vakgroepen heeft geraadpleegd. In de loop van het jaar zullen beide commissies hun werk afronden, teneinde in het cursusjaar 1979/1980 in de nieuwe vorm te starten.

Cok op een aantal andere punten zullen in de komende jaren verbeteringen moeten plaats vinden. Ik noem de mondelingen en schriftelijke uitdringsvaardigheid, studievaardigheid, bibliotheekgebruik, het schrijven van papers en scripties, de advisering van studenten enz.

Hans Oostendorp

Kamer 2136
Tel. 4136

Boeken voor uw studie

scheltema holkema vermeulen bv
boekverkopers sedert 1853

spui 10 1012 WZ amsterdam holland tel. 020-267212

Jonge bedrijfseconomen die de moderne ontwikkelingen in accountancy, E.D.P. en financial planning and control willen blijven volgen.

Arthur Young & Company Nederland, een internationale maatschap van accountants, is gevestigd, in Den Haag. De Arthur Young organisatie (accountants, belastingadviseurs en management consultants) heeft kantoren overal ter wereld.

Onder meer door de voortdurende groei van onze praktijk door het gehele land zoeken wij contact met jonge bedrijfseconomen die de post-doctorale accountantsopleiding (gaan) volgen en een werkring ambiëren in een internationale accountantspraktijk.

Werken bij Arthur Young is voor economen interessant omdat:

- men door het volgen van seminars in kantoortijd zowel in Nederland als elders in Europa steeds up-to-date blijft inzake internationale ontwikkelingen op het gebied van de accountancy en de bedrijfseconomie
- begeleiding van werk en bijsturing van de carrière aangepast zijn aan het niveau van bedrijfs-econoom
- er verschillende keuzemogelijkheden zijn voor specialisatie binnen het vakgebied
- de praktijkopleiding plaats vindt bij modern georganiseerde multinationale bedrijven
- onze arbeidsvoorwaarden uitstekend zijn.

Gaarne willen wij de heren economen in een vertrouwelijk gesprek nader voorlichten en hen in staat stellen op informele wijze kennis te maken met onze organisatie. Neem daarvoor contact op met Drs. A.J. Meyer of de heer C.C.M. van Noord - tel. 070-46.92.28 of schrijf ons - Laan van Meerdervoort 47, Den Haag.

ARTHUR YOUNG NEDERLAND
internationale accountants

Er zijn twee redenen voor dit gebaar...

Eén : de gemiddelde student is niet de meest kapitaalkrachtige figuur van Nederland. Twee : wij vinden dat u naast uw gebruikelijke bladen EW zou moeten lezen. Al ware het maar om te ontdekken dat deze nieuwe compacte vorm van het bekende Elseviers Weekblad een zinnige, openhartige en betrouwbare gesprekspartner is. Daarom bieden wij u

een jaarabonnement voor de 'halve' prijs

het
nieuwe

EW

De normale prijs is f 51,-. Zo krijgt u voor slechts f 25,- een jaar lang iedere week de samenhangen en achtergronden van het nieuws in huis. Onverbloemd, onversluierd, onvertekend.

Bovendien vindt u in EW honderden advertenties met betere banen, die u een actueel en duidelijk inzicht geven in de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Waarom zou u die bon niet direct invullen ?

.....
Noteer mij als abonne op EW/Elseviers Weekblad

Naam

Straat

Woonplaats

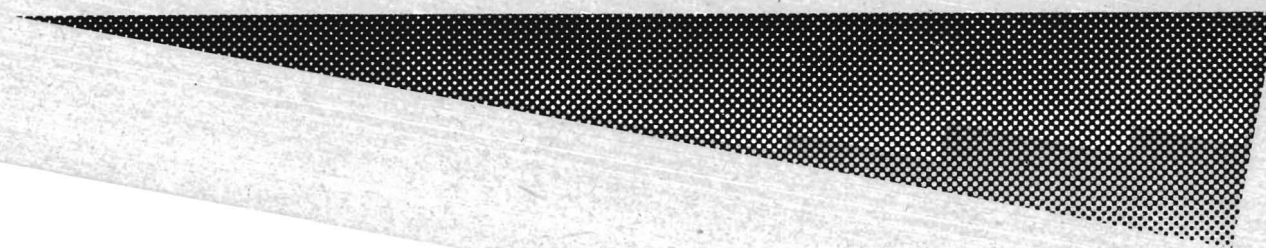
Handtekening

voor een jaar tegen de speciale prijs van f 25,-

Met betalen wacht ik op de ontvangst van uw acceptgirokaart.
In gesloten enveloppe ongefrankeerd zenden aan:
Elsevier, Antwoordnummer 2418, Amsterdam.

R

Aan jonge doctorandi economie ter overweging

Jonge doctorandi economie (bedrijfseconomische richting) die erover denken hun loopbaan in het accountantsberoep op te bouwen en daar met hun keuzevakken al rekening mee gehouden hebben, wijzen wij op de mogelijkheden die ons kantoor biedt.

Door expansie en de ontwikkeling van het dienstpakket bestrijken onze activiteiten een steeds breder terrein: controle, automatiserings-, management- en andere bedrijfseconomische adviezen. Door eigen research en zich wijzigende behoeften van onze cliënten worden in onze Nederlandse en in onze internationale praktijk nieuwe methodieken van controle en bedrijfsadvisering toegepast.

Hierdoor ontstaan nieuwe functies en wordt aan de personeelsbezetting steeds hogere eisen gesteld.

Van Dien + Co staat open voor contacten met doctorandi economie die zich aangesproken voelen door de uitdaging, die het voorgaande inhoudt. Die hun intelligentie en creatieve vermogens gemotiveerd willen gebruiken... het een pre vinden dat de aard en omvang van ons kantoor enerzijds de mogelijkheid bieden om op een ruim terrein van activiteiten ervaringen op te doen, terwijl anderzijds de organisatie overzichtelijk blijft.

Specifieke eisen zijn: het vermogen snel en scherp te kunnen analyseren en formuleren en een goede kennis van de engelse taal. Leeftijd tot 25 jaar.

Plaatsing op een der kantoren geschiedt in overleg. Na het behalen van het accountantsdiploma is een tijdelijke detachering op een buitenlands kantoor mogelijk.

Uw reactie, met relevante gegevens, gelieve u te richten aan ons Hoofd Personeelszaken; u ontvangt daarna een uitnodiging voor een persoonlijk gesprek.

VAN DIEN+CO – Postbus 4200 – 1009 AE Amsterdam – Tel. 020-910111

AMSTERDAM
APELDOORN
ARNHEM
BREDA
EINDHOVEN

ENSCHEDÉ
'S-GRAVENHAGE-RIJSWIJK
GRONINGEN-HAREN
HAARLEM
'S-HERTOGENBOSCH

HOOGVEEEN
LEEUWARDEN
LELYSTAD
LOCHEM
MAASTRICHT

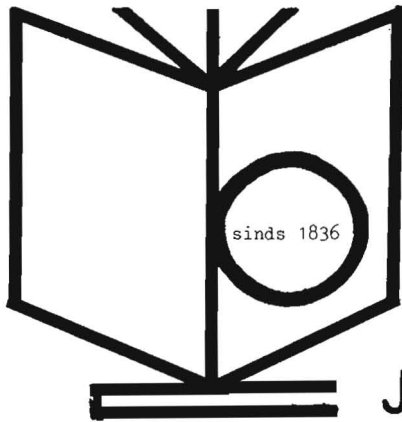
ROTTERDAM
TILBURG
UTRECHT
VENLO
ZAANDAM

ZWOLLE
ANTWERPEN
BRUSSEL
WILLEMSTAD-CURACAO

ORANJESTAD-ARUBA
PHILIPSBURG-ST. MAARTEN
CARACAS-VENEZUELA

brinkman's

boekhandel

Jodenbreestraat 23 - kamer 2386
Amsterdam - Tel.: 020 - 525 4024

Nieuw bij Brinkman!

--Sweezy: Theory of capitalist development
Monthly review press 1978	prijs ca. 18,50
--OECD: Economic outlook july 1978
OECD 1978	prijs ca. 17,60
--Siep Stuurman: Kapitalisme en burgerlijke staat
SUA 1978	prijs ca. 20,00
--Thornton: Economic analysis of the Sovjet type system
Cambridge 1978	prijs ca. 75,95
--Rubin: Essays on Marx's theory of value
Black and red	prijs ca. 12,75
--Dolman: Partners in tomorrow; strategies for a new
international order
Dutlon	prijs ca. 19,00
--Wiles: Economic Institutions compared
Basil Blackwell	prijs ca. 52,00

EKONOMIE
GEOGRAFIE
PLANOLOGIE
SOCIOLOGIE